

DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ

ISSN: 1302-3411 · 3 AYDA BİR YAYINLANIR · ARALIK 2022

Sen Yeter ki *Üret*
Biz Hep Buradayız...

Türkiye'nin Denenmiş İlk Türk Boğa Spermaları

GENTÜRK KULLAN
+50 TL
DESTEK AL

ONAYLANDI

Eskişehir Yolu Üzeri Mustafa Kemal Mah. 2120. Cad. No:5
Gözüm İş Merkezi Daire 1-2 06520 Çankaya/ANKARA
Tel : 0 312 219 45 64 (Pbx) - Fax : 0 312 219 45 59
e-mail : dsymb@dsymb.org.tr
web : www.dsymb.org.tr

genTÜRK®

Değerli Yetiştiriciler;

Son üç yıldır yaşadığımız pandemi süreci ülkeler için gıda güvenliğinin diğer bir deyişle her koşulda gıdaya ulaşılabilirliğin önemini tüm dünyaya gösterse de tarım sektörü özellikle 2022 yılında zor bir dönem geçirdi.

Yaşanan küresel ekonomik kriz tüm sektörleri olduğu gibi tarımı da oldukça etkiledi. En önemli girdi kalemi-miz olan yem fiyatlarındaki artış süt fiyatlarına yansımadığı için üreticiler oldukça sıkıntılı bir sürece girdi. Ulusal Süt Konseyinin bu konuda etkin bir rol üstlenememesi ve tavsiye edilen süt fiyatının maliyetin oldukça altında kalması neticesinde birçok yetiştirici süt ineklerini kesime göndermek zorunda kaldı. Bu, üretilen süt miktarının azalmasına ve piyasada süt sıkıntısı yaşanmaya başlamasına sebep oldu. Tüm bu yaşananlar süt fiyatının piyasada kendiliğinden oluşmasına yol açarak Ulusal Süt Konseyinin etkinliği de tartışılır hale getirdi. Süt arzının azalmasıyla birlikte kırmızı et piyasasının da bundan etkileneceği bilinen ve beklenen bir gerçektir.

Türkiye’de et sorununun süt sorunu olduğu unutulmakta ve süt et üretimi dengesi göz ardı edilmektedir. Bilindiği gibi Türkiye’de et üretimin büyük çoğunluğu sütçü işletmelerden sağlanmaktadır. Her ne kadar son yıllarda ülkemizde et üretimi de tatminkâr seviyede olan kombine verimli ırklara olan ilgi artsa da süt üretimi ve et üretimi birbirinden ayrı düşünülemez. Geçmişte de benzer sorunların yaşandığı düşünülmürse, gelecekte aynı sorunların yaşanmaması açısından gerekli tedbirlerin alınmasını ve bunun bir politika olarak benimsenmesini umuyoruz.

Bizler her ne koşulda olursa olsun üretmeye devam etmek istiyoruz. Ancak yetiştiriciler gibi yetiştirici birlikleri de son yıllarda oldukça zor zamanlar geçiriyor. Geçtiğimiz günlerde düzenlediğimiz İl Birlik Başkanları Toplantısında sorunlarımızı işaret etme imkânı bulduk. Tüm Birliklerin ortak sorunu olan hizmetlerimizin karşılığını tahsil edememe ve yaşadığımız mali sıkıntıları hemen her fırsatta gerekli mercilere iletmeye devam ediyoruz ve yetkililerden çözüm bekliyoruz.

2023 yılının sağlık, mutluluk ve huzur getirmesini diliyor, bol bereketli bir yıl olmasını umut ediyorum.

Kamil ÖZCAN
Genel Başkan

**DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ**
3 ayda bir yayınlanır.

SAHİBİ

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri
Merkez Birliği

Basın, Yayın, Dağıtım ve Ticaret
İktisadi İşletmesi Adına

Kamil ÖZCAN

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Onur YİĞİT

EDİTÖR

Ayşenur AKTAŞ

DANIŞMAN

Zir. Yük. Müh. Gülhan ERDOĞDU TATAR

YAZIŞMA ADRESİ

Eskişehir Yolu Üzeri Mustafa Kemal Mah.

2120. Cad. No: 5 Gözüm İş Merkezi

Daire: 1-2 06520 Çankaya / ANKARA

Tel : 0312 219 45 64 (pbx)

Faks: 0312 219 45 59

dsymb@dsymb.org.tr

www.dsymb.org.tr

BASKI

Çağhan Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.

Tel: 0312 397 71 83

Bu yayının baskı işlemleri 00/00/2022

tarihinde tamamlanmıştır.

[Bu dergideki yazılardan yazarları sorumludur.

İzin alınmadan alıntı yapılamaz, kopya edilemez.]

**DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ**

**ARALIK 2022
SAYISI**

İçerikler

4 İL BİRLİK BAŞKANLARI TOPLANTISI
SAYIN BAKANIMIZ
PROF. DR. VAHİT KİRİŞÇİ'NİN
KATILIMIYLA GERÇEKLEŞTİ

12 REHBERLİK VE TEFTİŞ BAŞKANI
RECEP SEMİZ MERKEZ BİRLİĞİNİ
ZİYARET ETTİ

10 MERKEZ BİRLİĞİ HAZİNE VE MALİYE
BAKANLIĞINI ZİYARET ETTİ

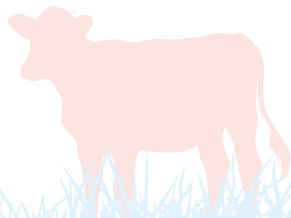
17 AYDIN'DA DÜVE SAYISININ BU PROJE
İLE ARTMASI BEKLENİYOR

11 ZİRAAT BANKASI İLE MERKEZ
BİRLİĞİMİZ ARASINDA İŞBİRLİĞİ
PROTOKOLÜ İMZALANDI

20 YOZGAT'TA 116 SÜT SOĞUTMA VE
DEPOLAMA TANKI DAĞITILDI

22 DENİZLİ'DE SÜT SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRME TOPLANTISI YAPILDI

30 KARABÜK DSYB ÜYESİ MEHMET KARAGÖZOĞLU İLE İŞLETMESİ HAKKINDA KONUŞTUK

24 BİRLİKLERİMİZİ TANIYALIM MALATYA DSYB

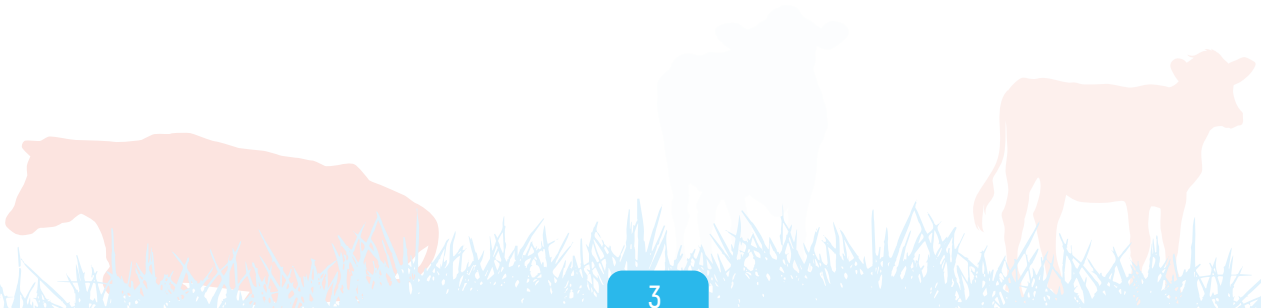
34 SIĞIR YETİŞTİRİCİLİĞİNDE KARANTİNA

28 KARABÜK DSYB YÖNETİM KURULU BAŞKANI İSMAİL OVA İLE KARABÜK DSYB HAKKINDA KONUŞTUK

40 KURUYA ÇIKARTILAN İNEKLERE YAPILMASI GEREKLİ UYGULAMALAR

İL BİRLİK BAŞKANLARI TOPLANTISI SAYIN BAKANIMIZ PROF. DR. VAHİT KİRİŞCİ'NİN KATILIMIYLA GERÇEKLEŞTİ

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerinin teknik ve idari konularının yanı sıra hayvancılık sektöründe yaşanan güncel sorunların değerlendirildiği İl Birlik Başkanları Toplantısı, 5 Aralık 2022 tarihinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Konferans Salonunda gerçekleştirildi.

Toplantıya, Tarım ve Orman Bakanı Sayın Prof. Dr. Vahit KİRİŞCİ, Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL, Rehberlik ve Teftiş Başkanı Recep SEMİZ, Hayvancılık Genel Müdürü Salih ÇELİK, Hayvancılık Genel Müdür Yardımcısı Ramazan KOÇAK, Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Bekir ENGÜRÜLÜ, Islah Daire Başkanı Adem BÖLÜKBAŞI, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü Mustafa KAYHAN, Ba-

kanlık Bürokratları, Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Genel Başkan Yardımcısı Yunus BAYDAR, Muhasip Üye Metin YARAŞCI, Yönetim Kurulu Üyeleri Ahmet ŞİMŞEK, Cemil GÜLFEN, Talat ÇETİNER, Bülent OZAN, Denetleme Kurulu Üyeleri Hasan Ahmet KIRLIOĞLU, Mehmet Sedat GÜNGÖR, Ergül GÜNAYDIN, İl Birlik Başkanları ve Sorumlu Müdürleri katıldı.

Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN konuşmasında, hayvan başına yıllık süt üretiminin yükseltilmesinde Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerinin emeğinin çok olduğunu ifade etti. Yetiştiricilere, üniversitelerle işbirliği halinde eğitim verilmeye devam edildiğini vurgulayan ÖZCAN, bu kapsamda tüm köylere ulaştıklarını söyledi.

HABERLER - DUYURULAR

ÖZCAN, "Ülke olarak; üretmek için ekonomik, siyasi, askeri her alanda nasıl mücadele verdiysek bugün de mücadelemiz artarak devam edecektir. Özellikle sektörel anlamda üzerimize düşeni yapmaya biz hazırız. Bizler de bu mücadeleye üreterek destek veriyoruz." dedi.

ÖZCAN, süt fiyatlarında belli kuralın olması gerektiğini belirterek, üretici ve sanayiciyi üzmeyecek tek tip bir "süt sözleşmesine" ihtiyaç olduğunu belirtti. ÖZCAN, Birliklerle yetiştiricilerin maddi bir ilişkiye girmemesi için de düzenleme talep etti.

Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. Vahit KİRİŞCİ, yatırım ve desteklemelerle damızlık düve ithalatını en düşük seviyelere indireceklerini, daha kaliteli ve verimli üretim yapmak için hep birlikte çalışılacağını söyledi.

KİRİŞCİ, ayrıca ıslah çalışmalarında büyükbaşta verimliliği artırmayı hedeflediklerine işaret ederek Birliklerin, hayvan ıslahı konusunda Bakanlığın en önemli paydaşı ve yol arkadaşı olduğunu anlattı. Islah konusunda yapılan çalışmalara ivme kazandırmak için verilen desteklerin kapsamının genişletildiğini anımsatan KİRİŞCİ, "Hayvan ıslahında kayıtlılık, doğru, güvenilir ve kullanılabilir verilerin oluşturulması son derece önemli. Bu konu Birliklerimizin en temel ilkesi olmalıdır. Toplanan bu veriler gelecek nesillerin ebeveynlerinin belirlenmesi ve ülke hayvancılığının gelişimine katkı sağlaması açısından hayati önem taşımaktadır.

Birliklerin bu konuya oldukça önem verdiğinizi biliyorum ama daha fazla dikkat ve gayret göstermenizi istiyorum.” ifadesini kullandı.

KİRİŞCİ, DSYB’ler ile ortaklaşa yürütülen Genomik Seleksiyon Projesi kapsamında izinli üretim merkezlerinde bulunan Siyah Alaça Holstein ırkı boğaların testine başlandığına işaret ederek, Simental ırkında da Genomik Seleksiyon çalışmalarını başlattıklarını vurguladı.

“Damızlık düve ithalatını en düşük seviyelere indireceğiz”

Damızlık düve alım desteği kapsamında, yurt içinde doğmuş ve düve merkezlerinden temin edilen düveler için yüzde 50, diğer tedarik merkezlerinden temin edilen düvelere ise yüzde 40 hibe desteği sağlandığını hatırlatan KİRİŞCİ, “Buna ilave olarak destekleme miktarı gebe düveler için yüzde 100 arttırılarak 40 bin liraya, boş düveler için yüzde 108 arttırılarak

25 bin liraya yükseltilmiştir. Tüm bu yatırım ve desteklemelerle damızlık düve ithalatını en düşük seviyelere indireceğiz. Burada da en büyük görev Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerine düşmektedir." değerlendirmesinde bulundu.

KİRİŞÇİ, "Hayvancılığın geliştirilmesi ve ıslaha yönelik faaliyetlerin desteklenmesi adına ülkemizde damızlık boğa yetiştirilmesine ilişkin desteklerimizi artırdık. Yerli üretim sperma kullanımını yaygın-

laştırmak amacıyla Döl Kontrolü Desteği kapsamında hayvan başına 50 TL olan desteği 100 TL'ye yükselttik. Hayvancılık işletmelerinin damızlık ihtiyacının karşılanması hususunda yerli kaynakların kullanılması bizim açımızdan önemli bir husustur. Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerimizin yerli damızlık hayvan yetiştirilmesi ve tedariki konusunda aktif olması, yetiştiricilerimizin talepleri noktasında kuruluş amaçlarına uygun duruş ve hizmet üretmeleri hepimiz için önemli bir yaklaşım olacaktır." dedi.

Verimli geçen programın ardından İl Birlik Başkanları bir araya gelerek illerindeki üreticilerin sorunları üzerine istişare toplantısı gerçekleştirildi. İl Birlik Başkanları Toplantımıza katılan başta Tarım ve Orman Bakanı Sayın Prof. Dr. Vahit KIRIŞCI nezdinde Bakanlık yetkilileri, İl Birlik Başkanları, Sorumlu Müdürleri ve tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

MERKEZ BİRLİĞİ HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞINI ZİYARET ETTİ

Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Konya DSYB Yönetim Kurulu Başkanı Edip YILDIZ, Nevşehir DSYB Yönetim Kurulu Başkanı Ali DÖNMEZ, Kayseri DSYB Yönetim Kurulu Başkanı Günay ÇAKI, Çorum DSYB Yönetim Kurulu Başkanı Yılmaz KAYA'dan oluşan heyet Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın Mahmut GÜRCAN'ı makamında ziyaret etti.

Ziyaret çerçevesinde artan maliyetler, süt fiyatları ve yetiştiricilerimizin başlıca sorunları görüldü.

Ulusal Süt Konseyi tarafından belirlenen maliyet fiyatlarının

piyasadan düşük olması ve süt tozu ihracatına getirilen kısıtlama ile sahada oturmuş bulunan referans üstü fiyatın geri gelerek mağduriyetin artacağı Sayın Gürcan'a belgelerle birlikte arz edildi.

Sayın Bakan Yardımcımıza, yaş ortalaması 58 olan yetiştiricilerimizin artık üretimden uzaklaştığına vurgu yapıldı. Yetiştiricinin zararına üretim yaptığını ve bu yükü taşıyamaz hale geldiği özellikle belirtildi.

Maliyet ve taleplerimizi ilettiğimiz görüşme esnasında, besleme maliyetlerini düşürmek üzere TMO vasıtasıyla yapılacak destek-

leme modelinin devam edeceğini belirten Sayın Bakan Yardımcımız, çiğ süt üretiminin sürdürülebilirliği konusunda da destekleme çalışmalarının devam edeceğini ifade etti.

Kış aylarının yem alım dönemi olduğunu ifade ederek bu günlerde bekleyen destekleme ödemelerinin hesaplara aktarılmasının yetiştiricimize bir nebze de olsa rahatlatma sağlayacağını belirterek, ödeme takviminin kısa sürede yapılması talebimizi de ilettiğimiz bu görüşmenin yetiştiricilerimize ve Birliklerimize fayda sağlayacağını umut ediyoruz.

ZİRAAT BANKASI İLE MERKEZ BİRLİĞİMİZ ARASINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Ziraat Bankası'nın küçükbaş hayvancılık için 2020 yılından beri uyguladığı "Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Sebebim Var" projesi büyükbaş hayvancılık içinde uygulanmaya başlandı. Yetiştiricilerin işletmelerindeki süt sığırları sayısını artırmak amacıyla uzun vadeli ve düşük faizli kredi imkanı sunan proje ile küçük aile işletmelerinin kapasitelerinin artırılması amaçlanıyor.

Bu kapsamda Ziraat Bankası ile Merkez Birliğimiz arasında bir protokol imzalandı. "Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var" projesi kapsamında Birlik üyelerimizin işletme ölçeklerinin büyütülmesi amacıyla uygulamaya başlanacak olan projede; en az 1 yıldır süt toplama faaliyeti gerçekleştiren birliklerimiz ile Banka Bölge Başkanlıkları arasında protokoller yapılması gerekmektedir.

Projeden gerekli şartları sağlayan ve banka ile protokol imzalamış olan İl Birliklerinin üyeleri yararlanabilecek ve işletmedeki hayvan sayısı 50 başa kadar çıkarabilecektir.

Projenin birlik camiamıza ve ülkemiz hayvancılık sektörüne hayırlı olmasını dileriz.

Ziraat Bankası

Bir bankadan daha fazlası

REHBERLİK VE TEFTİŞ BAŞKANI RECEP SEMİZ MERKEZ BİRLİĞİNİ ZİYARET ETTİ

Tarım ve Orman Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanı Recep SEMİZ, Merkez Birliğini ziyaret etti. Genel Başkanımız Kamil ÖZCAN ve Genel Sekreter İbrahim KARAKOYUNLU'nun evsahipliğinde gerçekleşen ziyaret çerçevesinde artan maliyetler, süt fiyatları ve yetiştiricilerimizin başlıca sorunları hakkında istişareler yapıldı.

Kendilerine nazik ziyaretlerinden dolayı teşekkür ederiz.

veteriner
hekim
kontrolünde

Amesia
et

Isıl
işlem
görmüş

Amasya DSYB
üreticilerinden

dondurulmuş
lezzetler

Merzifon
yağlarından
taptaze

güvenilir

sağlıklı
erkek sığırlardan

AMESİA, Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği'nin Markası ve Kuruluşudur.

/Amasya DSYB

/Amesia

/amesiadsyb

Online Alışveriş için
www.amesia.com
Adresini ziyaret edebilirsiniz.

MEVZUAT

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- 20 Ekim 2022 Tarihli ve 31989 Sayılı Resmî Gazete

2022 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2023 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6243)

TEBLİĞLER

- 12 Kasım 2022 Tarihli ve 32011 Sayılı Resmî Gazete

Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (No: 2022/36)

- 30 Kasım 2022 Tarihli ve 32029 Sayılı Resmî Gazete

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/24)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/47)

- 30 Kasım 2022 Tarihli ve 32029 Sayılı Resmî Gazete

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/25)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/48)

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ İSTATİSTİKLERİ

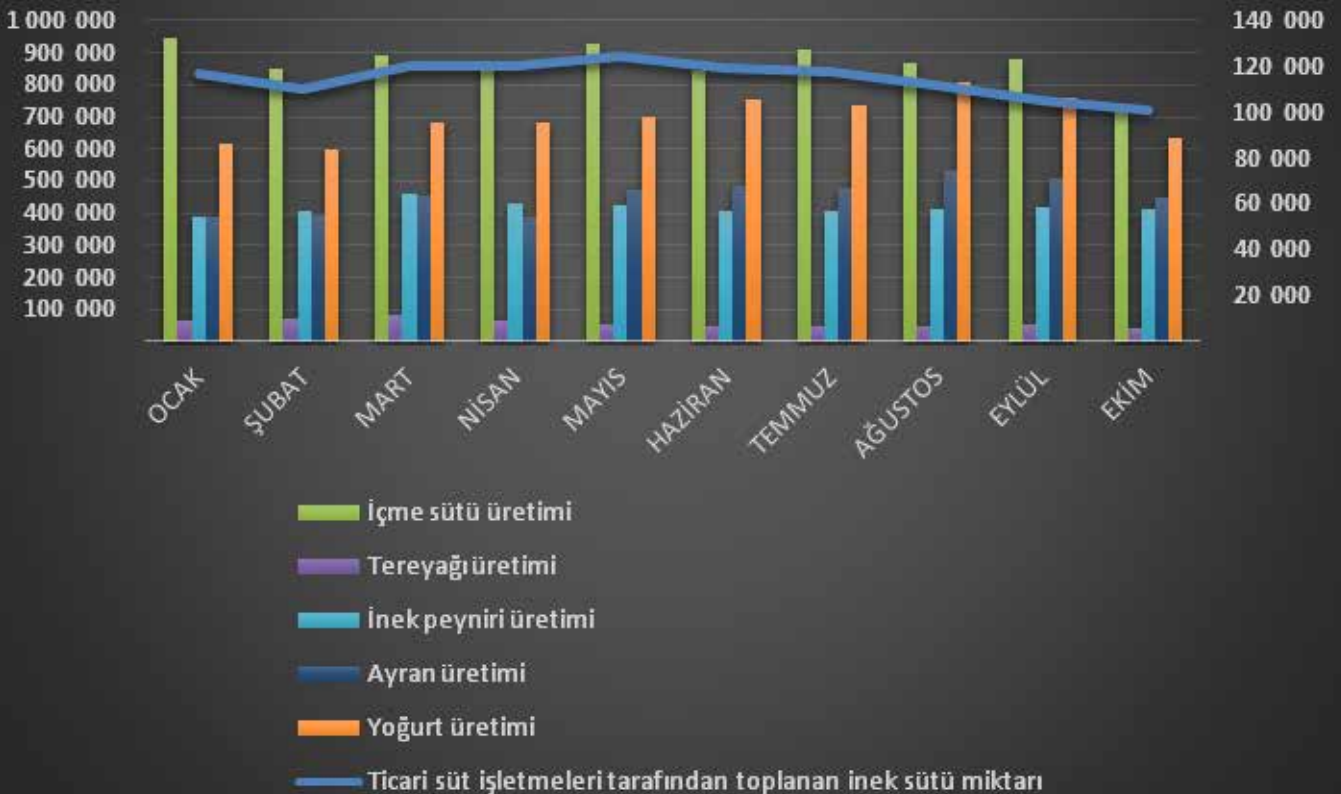
Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre çiftliklerden toplanan inek sütü miktarı %9.6 azaldı.

TÜİK tarafından son yayınlanan süt ve süt üretimi istatistiklerine göre önceki ay (Eylül) 751 bin 279 ton olan ticari süt işletmelerince toplanan inek sütü miktarı Ekim ayında %3.4 azalarak 725 bin 868 ton oldu.

Bu değer 2021 yılı Ekim ayı için 803 360 tondur. Dolayısıyla geçtiğimiz yılın aynı ayına göre toplanan süt miktarı %9.6 azalmıştır.

Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, tereyağı üretimi %27.1, içme sütü üretimi %24.1, ayran üretimi %13.3, inek peyniri üretimi %5.4, yoğurt üretimi %3.9 azaldı.

Ocak-Ekim aylarında toplanan süt miktarı ile içme sütü, tereyağı, inek peyniri, ayran ve yoğurt üretimi

2021-2022 YILLARI SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİM MİKTARI (TON)

ÜRÜN	YIL	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	TOPLAM
Ticari Süt İşletmeleri Tarafından Toplanan İnek Sütü Miktarı	2021	887 275	779 077	893 697	889 725	906 504	880 572	839 151	823 367	785 162	803 360	764 603	799 398	10 051 893
	2022	836 987	789 288	858 299	858 870	891 709	851 241	843 364	799 135	751 279	725 868			
	Değişim (%)	-5.7	1.3	-4.0	-3.5	-1.6	-3.3	0.5	-2.9	-4.3	-9.6			
Çiftliklerden Toplanan Krema Miktarı	2021	2 800	2 741	3 326	3 353	3 493	3 462	2 982	2 952	2 883	3 751	3 803	3 719	39 266
	2022	4 876	4 796	5 075	5 321	4 850	4 855	4 214	942	4 004	3 886			
	Değişim (%)	74.2	75.0	52.6	58.7	38.9	40.2	41.3	33.5	38.9	3.6			
İçme Sütü Üretimi	2021	144 928	128 590	145 363	130 474	122 089	123 480	105 591	104 679	121 220	137 195	132 923	126 633	1 523 164
	2022	132 726	118 787	125 084	121 843	29 683	118 458	127 386	121 125	123 294	104 102			
	Değişim (%)	-8.4	-7.6	-14.0	-6.6	6.2	-4.1	20.6	15.7	1.7	-24.1			
Tereyağı Üretimi	2021	5 949	6 175	7 523	7 270	6 967	7 071	6 286	6 589	6 595	8 142	7 566	8 693	84 825
	2022	9 274	10 341	11 253	426	547	6 895	6 640	949	7 429	5 933			
	Değişim (%)	55.9	67.5	49.6	29.6	8.3	-2.5	5.6	5.5	12.6	-27.1			
İnek Peyniri Üretimi	2021	61 323	59 848	65 478	63 429	61 909	63 572	58 823	60 633	59 641	61 130	59 148	61 162	736 095
	2022	54 180	56 880	64 351	60 516	59 698	56 832	57 159	58 159	58 757	57 801			
	Değişim (%)	-11.6	-5.0	-1.7	-4.6	-3.6	-10.6	-2.8	-4.1	-1.5	-5.4			
Yoğurt Üretimi	2021	95 289	5 601	90 458	87 378	92 862	97 151	104 482	111 441	100 431	92 658	90 489	87 718	1 125 959
	2022	86 400	83 902	95 773	95 394	98 385	105 655	102 998	113 541	106 629	89 056			
	Değişim (%)	-9.3	11.0	5.9	9.2	5.9	8.8	-1.4	1.9	6.2	-3.9			
Ayran Üretimi	2021	42 148	42 169	53 418	38 719	48 736	62 685	75 456	78 871	75 140	72 258	66 563	60 719	716 882
	2022	54 299	55 438	63 469	54 554	66 566	67 656	67 242	74 228	71 487	62 641			
	Değişim (%)	28.8	31.5	18.8	40.9	36.6	7.9	-10.9	-5.9	-4.9	-13.3			
Yağsız Süt Tozu Üretimi	2021	5 968	7 047	8 523	9 475	9 444	9 080	7 614	7 195	4 998	4 314	5 250	6 958	85 866
	2022	9 827	8 780	10 644	10 548	9 223	7 926	7 099	5 612	4 581	4 900			
	Değişim (%)	64.7	24.6	24.9	11.3	-2.3	-12.7	-6.8	-22.0	-8.3	13.6			
Tam Yağlı, Yarım Yağlı Süt Tozu, Kaymak Tozu Üretimi	2021	3 835	3 961	4 174	3 714	4 387	3 997	2 729	2 749	2 475	2 479	3 248	3 470	41 219
	2022	4 180	4 231	3 366	3 717	3 906	3 872	3 365	3 281	3 560	3 000			
	Değişim (%)	9.0	6.8	-19.4	0.1	-11.0	-3.1	23.3	19.4	43.9	21.0			
Kaymak Üretimi	2021	3 703	3 491	4 380	4 119	4 555	3 856	2 848	2 827	3 073	2 819	2 678	2 838	41 187
	2022	3 083	3 400	3 070	2 772	2 760	2 805	2 703	2 420	2 171	2 045			
	Değişim (%)	-16.7	-2.6	-29.9	-32.7	-39.4	-27.2	-5.1	-14.4	-29.4	-27.5			
Tam Yağlı, Yarım Yağlı Süt Tozu, Kaymak Tozu Üretimi	2021	3 835	3 961	4 174	3 714	4 387	3 997	2 729	2 749	2 475	2 479	3 248	3 470	41 219
	2022	4 180	4 231	3 366	3 717	3 906	3 872	3 365	3 281	3 560	3 000			
	Değişim (%)	9.0	6.8	-19.4	0.1	-11.0	-3.1	23.3	19.4	43.9	21.0			

SÜT SIĞIRLARINDA TİP SINIFLANDIRILMASI VE VÜCUT KONDİSYONU DEĞERLENDİRME KİTABINI VE BOĞA-İNEK MAKETİNİ BİRLİĞİMİZDEN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ.

SÜT, SÜT YEMİ VE CANLI HAYVAN FİYATLARI (Ekim, Kasım, Aralık Dönemi)

	Ortalama	En düşük	En yüksek
Çiğ Süt Fiyatı, TL/kg	7,29	6,56	8,03
Süt Yemi Fiyatı (%18 HAM PROTEİN, 2600 ME, Kcal/kg), TL/kg	6,57	6,11	7,04
Damızlık Belgeli Holstein (Siyah-Alaca) Düve, TL/baş	28 278	23 302	33 255
Damızlık Belgeli Simental Düve, TL/baş	32 431	26 807	38 055
Damızlık Belgeli Esmer (Montofon) Düve, TL/baş	29 534	24 769	34 300
Çiğ Süt Fiyatı/Yem Fiyatı Oranı	1,10	1,07	1,14

Kaynak: 81 DSYB

ADI SOYADI veya UNVANI :
DERGİ ADEDİ :
ADRESİ :
TELEFON :
MESLEĞİ VEYA ÇALIŞMA ALANI :

Dergimize abone olmak isteyen kişi ve kuruluşların, abonelik formu veya formdaki bilgileri içeren bir yazı ve aşağıda verilen banka hesap numarasına yatırılacak yıllık abonelik bedelinin banka dekontu faksılamalı veya adrese göndermelidir. Derginiz düzenli olarak adresinize gönderilecektir.

Bir yıllık abonelik bedeli : 25 TL

Ziraat Bankası Mustafa Kemal Mahallesi Şubesi Şube Kodu: 2486 Hesap No: 3673814-5003

Adres: Eskişehir Yolu Üzeri Mustafa Kemal Mahallesi Şehit Öğretmen Şenay Aybuke Yalçın Caddesi No: 5 Gözüm İş Merkezi Daire:
1-2 06520 Çankaya / ANKARA
Tel: 0312 219 45 64 (pbx)
Fax: 0312 219 45 59

AYDIN'DA DÜVE SAYISININ BU PROJE İLE ARTMASI BEKLENİYOR

Aydın'ın Bozdoğan ilçesinde düve sayısını artırmak amacıyla başlatılan projede çalışmalar sürüyor. Proje ile düvelere uygulanan suni tohumlama faaliyetleriyle ilk etapta 500 baş düvelik artış hedefleniyor.

Bozdoğan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün başlattığı proje ile bölgedeki dişi hayvan varlığının artırılması amacıyla dişi sperma kullanımı ile damızlık sığır yetiştirici işletmelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması çalışmaları hız kazandı. Pilot bölge olarak seçilen Bozdoğan'da ilk etapta 500 adet dişi sperması, belirlenen düvelere uygulanarak 2 yıl süre ile takip edilecek.

Aydın Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB), Bozdoğan Kaymakamlığı, Aydın İl

Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bozdoğan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından yürütülen proje çerçevesinde ilk etapta 440 sperma teslim alınarak düveler üzerinde uygulamaya başlandı. Bozdoğan başta olmak üzere Aydın genelinde uygulanması planlanan proje ile ildeki damızlık dişi hayvan varlığı ve temininin artırılması planlanırken aynı zamanda ithalatın da önüne geçilmesi amaçlanıyor. Projede, genetik kapasitesi yüksek boğaların sperması ile elde edilen dişi buzağların işletmede sürü dışı kalmış ineklerin yerine konmasının sağlanması ile işletmelerde genetik ilerlemenin sürekliliği sağlanmış olacak. Cinsiyeti belirlenmiş spermalar sayesinde genetik ilerlemenin yüzde 15 arttığı yapılan çalışmalarda ortaya

konurken, damızlık dişi sperma kullanımı ile damızlık dişiler işletmede yetiştirilecek, sürüye dışarıdan hayvan girişi engellenecek ve biyogüvenlik önemli derecede sağlanmış olacak. Büyümek isteyen işletmeler daha hızlı ve güvenli şekilde sürüyü genişletirken, kapasitesi dolu işletmeler de sağlıklı, kaliteli düve satışı sağlama imkânı bulacak. Ayrıca projenin üreticinin ekonomik karlılığını da arttırmayı bekleniyor.

"Bozdoğan'da 25 bin baş sağmal büyükbaş hayvan var"

Tarım ve Orman İlçe Müdürü Soner ALTUN yaptığı açıklamada, "Bozdoğan'da bitkisel üretimin yanı sıra hayvancılık üretiminde de özellikle süt sığırcılığında ciddi sayıda hayvan varlığımız var. Toplam büyükbaş hayvan sayımız

İL BİRLİKLERİNDEN

41 bin baş, sağmal hayvan sayımız ise 25 bin baş civarındadır. İlçemizin günlük ortalama süt üretimi 170-180 ton arasındadır. Bu nedenle işletmelerimizin ihtiyaç duyduğu damızlıkların sağlanması amacıyla dişi sperma projesi yaptık. Aydın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile birlikte YİKOB'a sunduğumuz proje kabul edildi. Bugün yüklenici firmadan ilçemizdeki 35 işletmedeki 440 büyükbaş hayvanda kullanmak üzere dişi spermaları teslim aldık. Buradaki en büyük amacımız işletmelerimiz için pedigrî kayıtları belli anne babadan alınan spermaları kullanarak yüksek verimlilikte damızlıklar elde etmektir. İşletmelerimize bu şekilde dişi sperma kullanarak damızlık ihtiyaçlarını daha kısa yoldan temin etmenin yolları öğretiyoruz. Çünkü bugünkü şartlarda ithalatla elde edilecek damızlıkların fiyatları yüksek olacaktır. Biz buna alternatif bir çözüm ol-

sun istedik. Bunun için ilçemizde bu projeyi yaptık. İlçemizdeki hayvancılık işletmelerimize hayırlı olsun diyorum" dedi.

"Damızlık düve ihtiyacını karşılayacak proje"

Türkiye'deki damızlık düve ihtiyacını karşılayacak bir proje yaptıklarını ifade eden, düve tohumlarını hazırlayan firma sahibi Veteriner Hekim Mustafa KENTAL, "Bozdoğan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün yapmış olduğu projede Türkiye'nin şu anda çok büyük ihtiyacı olan damızlık düve ihtiyacını en kısa yoldan en hızlı biçimde karşılamak için biz de bu projeye dahil olduk. Şu anda Türkiye'nin ihtiyacı olan düve ihtiyacı yani süt arzı artık Türkiye'de azalıyor düve ihtiyacı çok hızlı bir şekilde geliyor, bunu ithalat yerine çok daha ucuz çok daha ekonomik şekilde dişi spermayla düvelerimizi to-

humlayarak gerçekleştirmek için çok güzel bir proje. Bu projede emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum" diye konuştu.

"Amacımız ülke hayvancılığına katkı sağlamak"

2017 yılından bu yana damızlık düve yetiştirdiklerini ve bölgeye katkı sağladıklarını ifade eden proje ortaklarından Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği İkinci Başkanı Adnan ELMACI, "Hayvancılık konusunda söz sahibi olan Bozdoğan, Nazilli ve Yenipazar ilçelerinin tam orta merkezinde olan bu 100 dönümlük araziye satın aldık. Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan yüzde 50 hibe desteği alarak 2017'de bu işletmeyi kurduk. Asıl amacımız dişi hayvan sayısını artırarak ülke hayvancılığına katkı sağlamaktır. Bugünkü projemizin karşılığı olan dişi tohumları zaten kendimiz burada kullanmaktayız. Düvelerde

dişi tohum kullanarak dişi buzağı elde ediyoruz. Bu da geleceğin anneleri demektir. Hem anne sayısını arttırıp, ileriki dönemlerde ülkemizin hem süt hem de et ihtiyacını karşılamak için bu projeyi geliştirdik ve devam ettiriyoruz. Bunu da başardığımıza ve kendi üyelerimize katkı sağladığımıza inanıyoruz. Çünkü kendi üyelerimizin hayvanlarının değerinin üstünde bir fiyatla satın alarak biz bu hayvanları burada gebe hale getirip ya tekrar kendi üyelerimize ya da dışardaki işletmelere veriyoruz. Böylece ülke hayvancılığına katkı sağlamış oluyoruz" şeklinde konuştu.

"Proje sayesinde iyi damızlıklar elde ediyoruz"

Büyükbaş hayvan işletmecilerinden Veteriner Hekim Onur ELMACI

ise yapılan projeye ilgili olarak, "Bozdoğan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğümüzün bir projesi olduğunu duydum. Gerekli görüşmelerimizi yaptım. Bu proje dahilinde düvelerimize yerleştirilen bir cihaz sayesinde daha iyi damızlıklar elde ediyoruz. Aynı zamanda arkasından dişi tohumlar sayesinde dişi sayımızı dolayısıyla sürümüzün sayısını artırarak işletmemiz için daha iyi damızlıklar elde ediyor ve hayvancılığımızı geliştiriyoruz. Böylelikle de çiftliğimizi geliştirmiş oluyoruz" dedi.

"Uzaktan uyarı sistemi ile takip ediliyor"

Projeye destek veren Veteriner Hekim Adem TOPAL da projenin işleyişi hakkında yaptığı açıklamada, "Aydın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Bozdoğan İlçe Ta-

rim Müdürlüğü'nün yaptığı bu ortak projeye Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği ve firmamız ile destek veren bir şirketiz. Elimizde bulunan sensör sistemleri ile hayvanlardan kızgınlık alarmları alıp daha sonra üreticilerimize uygun tohumlama zamanını bildirerek hayvanlarımızın uygun folikül çaplarına ulaştığında doğru zamanda doğru tohumlama yapılmasını sağlayacağız. Üreticilerimizin seçilmiş düvelerine takmış olduğumuz cihazlardan kızgınlık uyarısını aldıktan sonra yetiştiricilerimize bilgi vererek uygun tohumlama zamanını bildiriyoruz. Yetiştiricilerimizin hayvanlarını ultrason muayenesiyle kontrol ederek uygun foliküler çaplarda doğru zamanda tohumlama yapmasını sağlayan bir sistem oluşturuyoruz" diye konuştu.

YOZGAT'TA 116 SÜT SOĞUTMA VE DEPOLAMA TANKI DAĞITILDI

Yozgat'ta, İl Özel İdaresi, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ile Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından desteklenen "Yozgat Süt Toplama Projesi" kapsamında 116 süt soğutma ve depolama tankı dağıtıldı.

Yozgat Valisi Ziya POLAT, Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü bahçesinde düzenlenen törende, kentin tarım ve hayvancılığın başkentlerinden olduğunu, ekilebilir tarım arazisi bakımından Türkiye'de ilk 5'te yer aldığını söyledi.

Yozgat'ın hayvancılık açısından da önemli potansiyele sahip olduğunu vurgulayan POLAT, "440 bin küçükbaş, 237 binin üzerinde de büyükbaş hayvana sahibiz. Hayvan sayımızı artırmaya devam ediyoruz. Üretimi artan sütün de kullanımı için Et ve Süt Kurumu şu an kendi sütümüzü işliyor, işleme devam edecek." dedi.

Polat, projenin önemli olduğunu dile getirerek, "Şu an 35 ton süt depolarımızda saklanabilecek. Bu çok büyük bir rakam." diye konuştu.

Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürü Tanju ÖZKAYA'da kentte 105 bin sağmal büyükbaş hayvan bulunduğunu belirtti.

Kentin süt potansiyelinin yıllık 322 bin 500 ton olduğunu, dağıtılan 116 tank ile günlük yaklaşık 35 ton sütün toplanmasının hedeflendiğini anlatan ÖZKAYA, projeye 116 bölgede süt toplama merkezinin faaliyete geçeceğini bildirdi.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Ahmet Emin KİLCİ de 2010'dan beri Yozgat'ta birçok

projeye destek verdiklerini, desteklerin bugünkü rakamlara göre yaklaşık 200 milyon lira olduğunu ifade etti.

Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Hacı SELVİ ise projeye destek veren ve emeği geçenlere teşekkür etti.

Konuşmaların ardından yetiştiricilere süt tankı dağıtımı yapıldı.

DENİZLİ'DE SÜT SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRME TOPLANTISI YAPILDI

Hayvancılık Genel Müdürlüğü Proje Geliştirme ve Altyapı Daire Başkanı Emre GÜRÇAY 2 gün süreyle Denizli ilini ziyaret ederek incelemelerde bulundu.

Ziyaret kapsamında Denizli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü salonunda Denizli ilinde süt sektörünün başarısı ile süt üreticilerinin sahada karşılaştığı sorunlar hakkında sektör değerlendirme toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya İl Müdürü Şakir ÇINAR, Denizli Köy-Koop Birliği, Tavas, Beyağaç, Acıpayam, Serinhisar, Çameli, Honaz, Buldan Süt Üreticileri Birliği ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanları katıldı.

İl Müdürü Şakir ÇINAR, Denizli açısından süt üretiminin çok önemli olduğunu ve sektörün sorunlarını yakından takip ettiklerini ifade

etti. Akabinde katılımcılara söz hakkı verilerek konu hakkında görüşleri alındı.

İkinci gün Daire Başkanı, İl Müdürü, İl Müdür Yardımcıları, Şube Müdürü ve teknik personelle teknik gezi düzenlenerek Tavas ilçesinde bulunan Yarımca Damızlık Düve Yetiştirme Merkezi ile Acıpayam ilçesinde bulunan Çayirova Tarım Hayvancılık ve Ala Tarım Hayvancılık işletmeleri ziyaret edildi.

BROWN SWISS IRKI genTÜRK® BOĞALARIMIZ

PAKDİL

KUBİLAY

ÖZDEN

YİĞİT

BİRLİKLERİMİZİ TANIYALIM MALATYA DSYB

Malatya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 2003 yılında faaliyete başladı. 2022 yılı Aralık ayı itibarıyla 762 üyeye sahip birliğimizde, soy kütüğüne kayıtlı hayvan sayısı 19 bin başı dişi sığır olmak 26 bin başın üzerindedir.

Birliğin Arguvan, Arapgir, Doğanşehir, Yazıhan ve Yeşilyurt ilçelerinde olmak üzere toplam 5 şubesi bulunmaktadır. Ayrıca Yeşilyurt ilçesinde merkez bürosu vardır. Şubelerde suni tohumlama, küpeleme ve danışmanlık hizmetleri verilmekte ayrıca ürün satışı yapılmaktadır.

Malatya DSYB'de 1 veteriner hekim, 1 ziraat mühendisi zooteknist, 5 adet veteriner sağlık teknikeri, 1 veri giriş personeli, 1 adet tırnak bakım personeli ve 1 adet muhasebe personeli olmak

üzere toplam 10 personel görev yapmaktadır. Birliğin toplam 10 aracı mevcut olup, tüm şubelerde hizmet araçları bulunmaktadır. Süt satışı ve pazarlama sıkıntısı olduğu dönemlerde süt toplama hizmeti vermek ve üyelerin mağduriyetini gidermek amacıyla 2

adet süt toplama aracı ve 10 tonluk süt soğutma tankı da bulunmaktadır. Ayrıca tırnak bakım ve kesim hizmeti amacıyla 1 travay, 1 araç ve 1 tırnak bakım personeli ile üyelerimizin hayvanlarına tırnak bakımı ve kesimi hizmeti sunulmaktadır.

Üyelerin işletmelerinde doğan buzağılara, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan protokol çerçevesinde kimliklendirme işlemlerini Malatya DSYB tarafından yapılmakta küpeleme hizmeti sunulmaktadır. Birliğimiz teknik personelleri tarafından ayrıca üyelerimize danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Tüm Birliklerde olduğu gibi en büyük sıkıntı üye aidatlarının tahsil edilememesidir. Üreticilerimiz buzağı desteklerini beklemekte ve buzağı desteklerine göre de plan yapmaktadırlar. Maalesef birçok üreticimizin yaptığı o ödeme planı içerisinde birlik aidatı yer almamaktadır. Birlik olarak aidat tahsilatı yapılmadığı zaman da ciddi ekonomik sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sıkıntı birliklerin ilerlemesi yolunda ciddi bir engeldir. Bakanlığımız ya aidat kesintilerini yapıp birlik hesabına

aktararak ya da önceki yıllarda olduğu gibi üyelerin desteklemesini birlik hesabına aktararak bu soruna çözüm bulmalıdır.

Diğer bir sorun üyelerimizin işletmelerine sağlık hizmeti ve koruyucu hekimlik aşılamalarını yapamayışımdır. Özellikle koruyucu

hekimlik yönünden aşılama yetkisinin birliklere de verilmesi durumunda verim kayıpları (et, süt, hayvan, buzağı) ciddi oranlarda azalacaktır. Koruyucu hekimlik aşılarının birliklere verilmesi hem istihdam yaratır hem de sahada daha hızlı bir aşılama olanağı sağlar, hem de verim kayıplarını

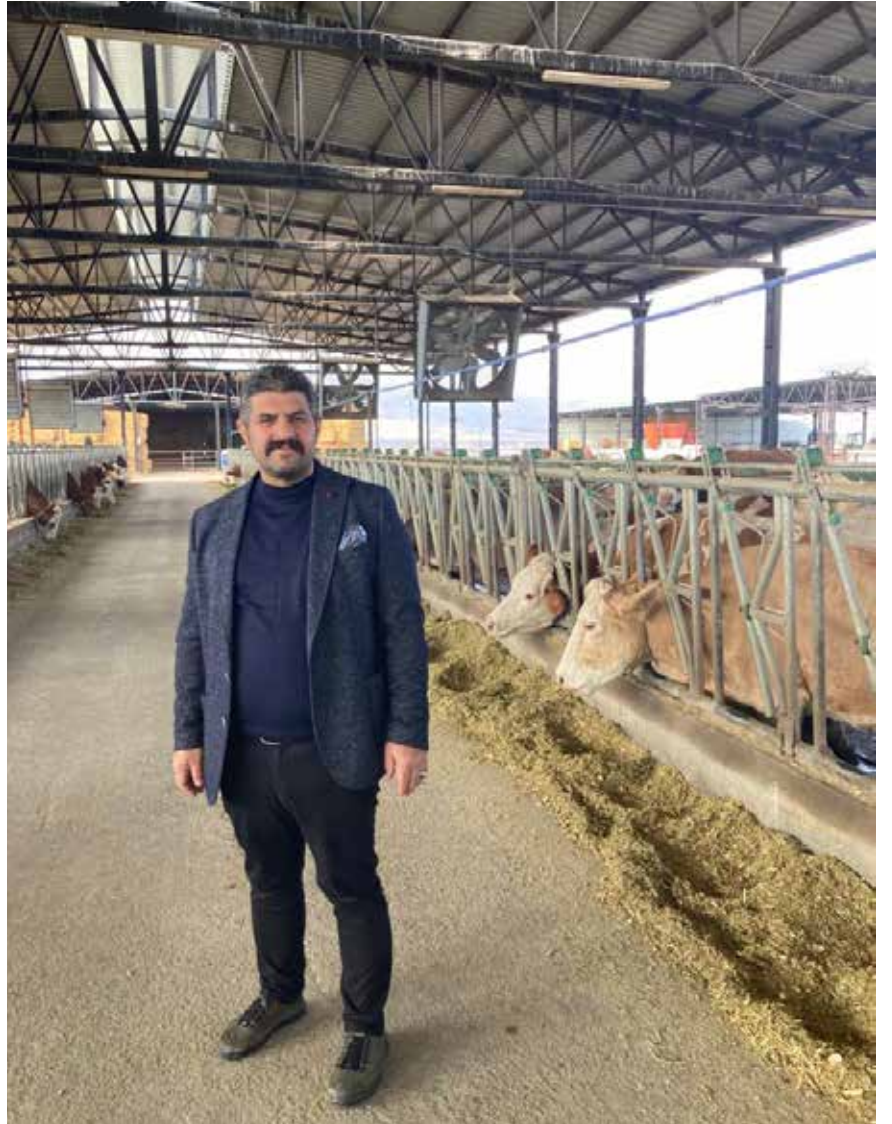
BİRLİKLERİMİZİ TANIYALIM

azaltarak ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlar.

Gelecek dönemde süt toplama, işleme ve hayvansal ürünler (et-süt) satış mağazası kurarak, üretimden tüketime kaliteli ürünler sunmak isteyen Malatya DSYB, kendi üyelerinin sütünü kullanarak hem üyelerin sütünü değerlendirmiş olacak hem de tüketicilere hesaplı ve kaliteli ürün sunmuş olacaktır.

Birliğimiz üyelerinin damızlık hayvanlarını satımını gerçekleştirmek, üyelerimizin damızlık düve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaklaşık 200-250 başlık çiftlik satın alınmış olup, pandemi sürecine denk gelmesi dolayısıyla faaliyete geçmesi gecikmiştir. Şimdi faaliyette olan çiftliğimiz ile hem üyelerin hem de Malatya'nın damızlık hayvan talebini karşılamak gayretindeyiz.

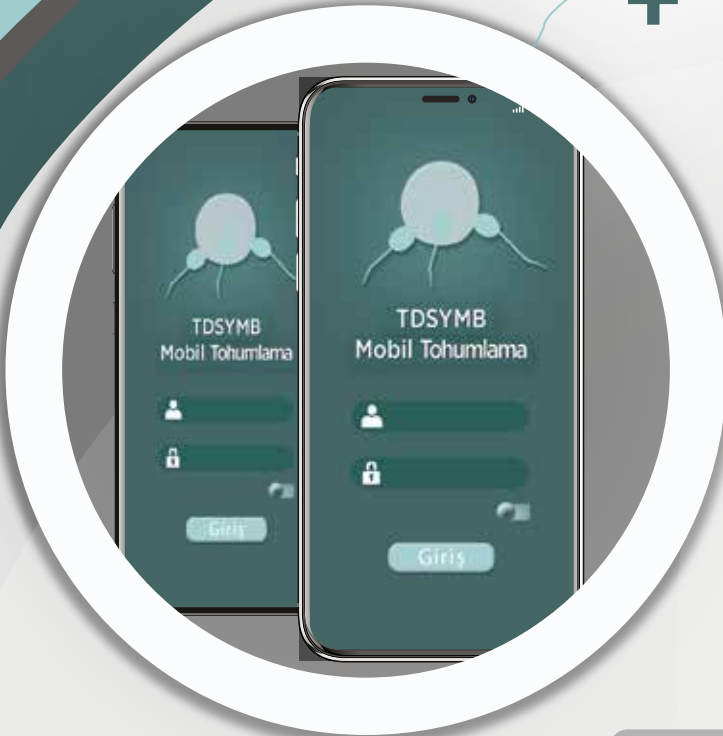

genTÜRK®

MÖBİL TOHUMLAMA

Güvenilir,
Hızlı,
Anlık Kayıt
ANDROID'den Sonra
Artık IOS'da!

Tel : 0 (312) 219 45 64
Faks : 0 (312) 219 45 59
E-mail : teknik@dsymb.org.tr

ANDROID APP ON
Google play

Available on the iPhone

App Store

KARABÜK DSYB YÖNETİM KURULU BAŞKANI İSMAİL OVA İLE KARABÜK DSYB HAKKINDA KONUŞTUK.

Birliğiniz ne zaman faaliyete başladı?

Karabük İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 2009 yılında kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. 2009 yılından bugüne kadar birliğimizi kendi imkânlarımız ve özveri ile ayakta tutmayı başardık. Bundan sonraki dönemler de daha güçlü daha aktif bir Birlik olması için hedeflerimizi belirledik ve bu hedefler doğrultusunda çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Bugün birliğinizde çalışmakta olan kaç kişi bulunmaktadır?

3 ilçemizde 4 serbest veteriner hekim ile faaliyetlerimizi sür-

dürüyoruz. Üye sayımızı yeterli seviyeye çıkardığımızda 1 büro personeli, 1 veteriner hekimi yada tekniker istihdam etmeyi hedefliyoruz.

Kaç adet şubeniz var?

Birliğimiz faaliyetleri merkez idari binamızdan yürütülmektedir ve maalesef şubemiz yoktur. Önümüzdeki dönemlerde en çok üyemiz olan Eskipazar ve Eflani ilçelerine şube ofislerimizi açmayı hedeflemekteyiz. Şu anda Eskipazar ilçesindeki ikamet eden bir yönetim kurulu üyemiz Eskipazardaki üreticiler ile iletişim halinde ve birliğin işlerini kendisinin aracılığı ile yürütmekteyiz. Aynı şekilde

Eflani de olan bir yönetim kurulu üyemizde Eflani ilçesindeki üyelerimiz ile iletişim halinde ve birlik işlerini yürütmektedir. Merkez, Safranbolu, Yenice ve Ovacık ilçelerindeki Birlik üyelerimiz işlemlerini merkez binamıza gelerek işlemlerini yapmaktadırlar.

Birliğinizin faaliyetlerini şubeler de dâhil olmak üzere, toplam kaç araç ile yürütmektesiniz?

Birliğimiz üzerine kayıtlı araç şu an için yoktur. Birlik başkanı ve mali sekreterin şahsi araçları yine gönüllük esasına göre kullanılmaktadır. Birlik üye sayımızın azlığından dolayı

birlik geliri ancak kendi zorunlu gideri olan kira, elektrik, su, vergi gibi ana kalem giderlerini karşılayabilmektedir.

Gelecek dönemki projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Karabük İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği üye sayısı 2022 başlarında 170 iken 2022 sonunda 350'ye ulaşmıştır. Bu sayıyı 2023 yılında 500 üzerine çıkarmayı hedeflemekteyiz. Karabük ili, demir çelik sanayisi üzerine yoğunlaşmış bir sanayi şehri olması nedeniyle tarım ve hayvancılık ikinci plana atılmış durumdadır. Komşu iller Kastamonu, Bartın, Bolu, Çankırı illeri IPARD kapsamındaki hibelerden faydalanabilirken maalesef ilimiz bu hibelerden mahrum kalmıştır. Süt üreticilerimizin süt soğutma tankı olmamasından dolayı Ulusal Süt Konseyi'nin tavsiye süt fiyatından sütünü satamamakta, daha düşük fiyatla sütü satmak zorunda kalmaktadır. Üreti-

cilerimize süt soğutma tankı temini konusunda Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun hibe ve destekleri konusunda yardımcı olacağız. Üreticilerimizin sütlerini soğuk süt olarak satmasını sağlayarak hem sütün satış fiyatı yükseltmek hem de soğuk süt desteğinden faydalanmaları konusunda yardımcı olacağız.

Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından Etçi ve Kombine Irkların Suni Tohumlama Uygulamalarıyla Yaygınlaştırılması Projesi (ETKİYAP) ile Eflani, Safranbolu, Ovacık ilçelerimizde suni tohumlama çalışmaları başlatılmıştır. Yetiştiricilerin Birliğe üye olmaları konusunda çalışmalar yapılmış ve bütün suni tohumlama yaptıran yetiştiricilerin Birlik üyesi olması hedeflenmektedir. Eskipazar ilçemizde de bu faaliyetlerin başlatılması hedeflenmektedir. Suni tohumlama konusunda bilgilendirici toplantılar ve ziyaretler yapılarak

hayvan ıslahı çalışmalarının genişletilmesi, birim hayvandan elde edilen verimlerin ve gelirlerin artırılması, hayvancılığın sürdürülebilir bir iş kolu haline getirilmesi hedeflenmektedir. Proje ile; çiftçi gelirinin artırılması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Birliğimiz önümüzdeki dönemde yetiştiricilerimizin sütünü değerinde pazarlayabilmeleri adına süt toplama merkezi kurulmasını hedeflemektedir. İlk etapta Eflani, Eskipazar, Safranbolu ilçelerinde süt toplama ve pazarlama konusunda çalışmalar yapılacaktır.

Birliğimiz genç ve kadın yetiştiricilerimiz başta olmak üzere tüm üyelerimizin talepleri doğrultusunda, işletmelerde tespit edilen sorunlara çözüm üretmek için eğitimler vermeyi ve projeler geliştirmeyi hedeflemektedir.

KARABÜK DSYB ÜYESİ MEHMET KARAGÖZOĞLU İLE İŞLETMESİ HAKKINDA KONUŞTUK

Yetiştirici olmaya nasıl karar verdiniz? Kaç baş hayvanla başladınız, bugün kaç baş hayvanınız var?

Hayvancılık bizlere büyüklerimizden kalan bir mirastır. Ailem ile beraber başladım. Küçük yaşlardan itibaren tarım ve hayvancılıkla hep iç içe olduk. Çocukluğumdan bu yana yaptığım hayvancılık faaliyetlerini, evlendikten sonra eşimle beraber yapmaya devam ettik. 1998 yılında Sivas, Şarkışla'dan 10 baş gebe düve aldım. 15 baş Montofon ve Simental inek ve 15 baş düve, dana, buzağı ile devam ettirmekteyim. İşletmemi daha fazla büyütemiyoruz. İşletme büyüdükçe çıkan sütün pazarlaması ve işletme maliyetleri arttığı için belli bir kapasitede kalarak işletmemizi ayakta tutuyoruz.

Hayvan sayınızı arttırmayı, işletmenizi büyütmeyi nasıl başardınız? Bu süreçte size yardımcı olan faktörler neydi?

Hayvanlarımızdan doğan damızlık olacak dişi buzağıları süt hayvancılığına erkek buzağıları besiye aldık ya da belli kiloya gelince besilik buzağı diye satış yaptık. İşletmemiz büyük çoğunlukla kendi hayvanlarımız ile büyüdü. Ara ara yaşanan ve verimi düşen süt ineklerimizin yerine genç ve süt verimi yüksek hayvanlar da aldığımız oldu. Süt bizim için çok önemli işletmemizin ve ailemizin

giderlerini buradan karşılıyoruz. Ailecek çalıştık ve emek verdik. En büyük etken ise bu işi ailecek ve severek yapmamız. Eşimle beraber günümüzün büyük çoğunluğu işletmede hayvanların bakımı ile geçiyor. Sürekli olarak hayvanları takip ediyoruz, hastalık vb. sorunlara karşı kendimize göre önlemler almaya çalışıyoruz. İşletmemizi bugünlere getiren en önemli etken budur. Yukarıda belirttiğim unsurların yanında, Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün, Karabük İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin ve Serbest Veteriner Hekim olarak çalışan arkadaşların

yönlendirmeleri ve teknik destekleriyle eksikliklerimizi görüp düzeltmeye çalışıyoruz.

İşletmenizi kurarken ne gibi sorunlarla karşılaştınız? Sizin için en büyük güçlük neydi?

Kendi imkânlarımızla yıllara yayarak işletmemizi yaptık. Yeni ahır yaptığımızda teknik bilgi eksikliğinden çatıyı olması gereken alçak yapmışız. İl Müdürlüğü görevlilerinin işletmemi ziyareti esnasında çatının alçak olduğundan dolayı içeride hava kalitesinin düşük olduğu beyan ettiler bizde zorluklara rağmen çatımızı

yükselttik. Ahır yapımı için devletten herhangi bir destek almadık.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine ne zaman ve neden üye oldunuz?

2022 yılı Ocak ayında Birliğe üye oldum. Karabük gibi sanayi şehrinde tarım ve hayvancılığın öncelikli olmadığı sanayileşmenin tarım ve hayvancılığın gelişiminde engel olduğu bir şehirde, örgütlü olunca sesimizin daha çok duyulacağını düşünüyordum ve bu sebeple Birliğimize üye oldum. Buzağı destekleri, süt desteği, makine ekipman projeleri, ve gelişmelerden anında sosyal medya gruplarından haberdar olduğumuz için doğru bir karar verdiğimi düşünüyorum ve faydalarını görüyorum.

Birliğe üye olmanızın size en büyük faydası nedir?

Birliğe üye olmanın en büyük faydası, çeşitli platformlarda temsil ediliyor olmak ve taleplerimizin ilgililere iletiliyor olması. Buzağı desteği, süt desteği gibi destekleme müracaatlarını veya yeni yayınlanan proje ve yönetmelik-

leri anında bizlere bildiriyor. Birliğimizin tarım ve hayvancılığın gelişmiş olduğu İl Birlikleri kadar imkanları yok ama kendi imkanları ölçüsünde bizlere yardımcı olmaya çalışıyor.

Merkez Birliği ve diğer İl Birliklerinin faaliyetlerinden haberdar mısınız?

İl Birliğimiz Merkez Birliği dergilerini bizlere ulaştırmaları güncel konuları bizlerle paylaşmalarından dolayı bütün faaliyetlerden haberdar oluyoruz.

Bölge olarak yaşadığınız en büyük sıkıntı (hastalık vb.) nedir? Bu sıkıntılar için ne gibi önlemler alıyorsunuz?

İlimiz ve çevre illerde hayvancılıkla ilgili en çok şap hastalığı görülmektedir. İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü personeli tarafından aşı ve işletmede hastalıklı hayvanları karantinaya alarak ilaç tedavisiyle mücadele ediyoruz. Ama ben kendi işletmemde 10 yıldan fazladır bu şekilde bir hastalık ile karşılaşmadım şükürler olsun. Bunu da zamanında aşıları ve tedavileri yaptırmamıza ve hij-

yene dikkat etmemize borçluyuz. Eşim ve ben ahırda hijyen konusunda çok dikkatli olduğumuzu düşünüyorum. Gerek İlçe Tarım Müdürlüğünden gelen personel gerek serbest veteriner hekim arkadaşımız ahırımıza her geldiklerinde buna değinirler. Bu da bizi mutlu ediyor ve işimizi daha dikkatli yapmaya sevk ediyor. Süt sattığımız ailelerden sütün hijyeni ve kalitesi hakkında herhangi bir şikayet almamaktayız.

İlinizde yetiştirici olmanın farkı nedir sizce? Olumlu ve olumsuz taraflarını sıralamanızı istesek neleri sayarsınız?

Karabük'te hayvancılık yapmanın avantajları da dezavantajları ilçelere göre değişmektedir. Kış ayları Eflani de daha çok sert ve daha uzun yaşandığı için hayvanın içerde kalma süresi fazla oluyor bu da yem masrafını artırıyor. Şu anki yem fiyatlarını düşünürsek masrafımız gereğinden fazladır. Kendi ektiğimiz kaba yem ve hububat ile köy yemi yaparak masrafı düşürmeye çalışmaktayız. Artan maliyetlerden dolayı mazot, gübre, ilaç ana kalem giderler yüzünden tarım da çok zorlanıyoruz.

Yılda kaç buzağı alıyorsunuz? Bunların kaç yaşıyor?

Yılda yaklaşık 14-15 adet buzağı doğuyor ve buzağı ölümlerimiz çok az oluyor. 15 baş sağmal ineğimiz var hepsinden verim aldık diyebilirim. Önceki yıllarda buzağı ishali sorunu çok yaşıyorduk,

RÖPORTAJ

şimdi bu hususta veteriner hekimimizden aldığımız tavsiyeleri uygulamamız sonucu netice aldık ve bu sorunumuz çok azaldı.

İşletmenize ait kayıtları nasıl tutuyorsunuz? Soy kütüğü kayıtlarını sürü idaresinde kullanıyor musunuz? CİBİS'ten (Çiftlik Bilgi Sistemi) faydalıyor musunuz?

Sürüyü kendi imkanlarımızla takip ediyoruz. Kızgınlık takibi veya suni tohumlamaları bilgisayar ortamında değil eski usul deftere yazarak takip ediyoruz.

Bildiğiniz üzere sürünün devamlılığı için üreme çok önemli. Üreme ile ilgili sorunlar yaşıyor musunuz? Bu sorunlar için ne gibi önlemler alıyorsunuz?

Kızgınlık ile ilgili bazı sorunlar yaşadım. Bu sorunları çözmek için İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünde görevli ve serbest çalışan Veteriner Hekimlere danışarak ve bazı vitaminler, yem katkı malzemesi ile sonuç alıyoruz. Ayrıca sürekli olarak sürüyü takip ediyoruz.

Suni tohumlama boğası seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz?

Bu hususta döl tutma problemi olmayan, sütçü ırkların spermalarını ve kalitesi yüksek spermaları kullanmaktayız. Ayrıca boğanın genetiği, attığımız hayvan ile ırk uyumu, doğacak buzağının doğum ağırlığını belirlemektedir. İneğimizin boyuna kondisyonuna göre tohum atmayı tercih ediyoruz. Zor

doğum olacak spermaları pek tercih etmiyoruz. Böylelikle hem anneyi hem buzağıyı riske atmamış oluyoruz. İneğimiz montofon ise montofon tohum attırıyoruz ırkı bozmak ya da melezleme yapmak istemiyorum.

Daha genel olarak konuşursak Türkiye'de hayvancılık konusunda ki sorunlar neler? Süt fiyatları ya da ithal hayvanlar sizde tedirginlik yaratıyor mu?

Türkiye'de en önemli sorunların başında hayvancılık ve tarım alanında istikrarlı bir politika olmamasıdır. Artan maliyetlerden dolayı önümüzü göremediğimiz için çok sorun yaşıyoruz. Sürüden doğan erkek buzağları besiyeye çekip kendimiz mezbahada kestirmek

istiyoruz ancak 10 ay sonra karkas kesim fiyatlarının maliyetleri kurtarıp kurtaramayacağını görmüyoruz. Böyle olunca erkek buzağları küçükken satmak zorunda kalıyoruz. Şu anda desteklerde bizim için çok önemli. Bakanlığın son dönemde çıkardığı üreme parametresinden dolayı birçok yetiştirici mağdur oldu ve doğan buzağların desteğini alamadılar. Destekleme politikalarında daha istikrarlı hareket edilmesini istiyoruz. Her başımız sıkıştığında hayvan ithalatı gündeme geliyor. Bunun Türkiye hayvancılık sektörü için en büyük sorun olduğunu düşünüyorum.

Karabük'te ne yazık ki USK'nın açıklamış olduğu çiğ inek sütü tavsiye satış fiyatına kimse uymuyor.

Çeşitli bahaneler ile (süt tankınız yok vb.) nakliye, stopaj gibi gerekçeler gösterilerek sütü düşük fiyata toplamaktadırlar. Örneğin USK'nın açıklamış olduğu tavsiye satış fiyatı 8,50 TL iken Karabük'te 5,60 TL ile 5,80 TL arasında köylü sütü toplanmaktadır. Bu durumda bizlerin maliyetini kurtarmadığı için biz sütümüzü perakende satmaya çalışıyoruz. Böyle olunca da süt desteklemesinden yararlanamıyoruz.

Yetiştiriciler yem fiyatlarının artmasından şikâyetçi, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Yem fiyat artışı işletme maliyetlerinin artması demek. Bu da bizim hiç istemediğimiz bir durum. Sürekli yem fiyat artışı sebebiyle bu işi yapmak zorlaşıyor. Kendi yaptığımız yem ile hayvanları gerektiği kadar besleyemiyoruz. Bu durumda süt verimi düşerken özellik yetersiz beslenmeden dolayı kış aylarına denk gelen doğum sonrası ineklerimizde sıkıntılar meydana geliyor. Öncelikle yem fiyat artışının durdurulması gerekiyor. Gerekirse yem desteği verilmelidir. Yem fiyatlarındaki artışlardan dolayı çok ailenin sektörden çıktığını duymaktayız.

Bu işe yeniden başlasanız nelere dikkat edersiniz? Hangi konularda daha dikkatli olursunuz?

Ben bu işe yeniden başlasaydım hayvan almadan bir yıl önce yem üretimi yapar sonra hayvanları

alırdım. Yeminizi kendinizin üretmesi dış etkenlerden biraz daha az etkilenmenize neden olacaktır. Ana işiniz hayvancılık ise hayvan sayınıza yetecek kadar tarım arazisi işlemelisiniz ve hayvancılığa dayalı tarım yapmak gerekmektedir. Kaba yem ve hayvan yemi olarak kullanabileceğimiz buğday, tiriticale, arpa gibi kalemleri stoklu çalışırım.

Bu işe yeni başlayacak üreticilere tavsiyeleriniz nelerdir?

Zor ve emek isteyen bir o kadar da sabırlı bir iş olduğunu bilmeleri gerekir. Hayvancılığın hafta sonu tatili olmaz, yaz tatili olmaz, bayram tatili olmaz. Eğer yanınızda insan yoksa hasta olsanız bile hayvanlarınıza bakmak zorundasınız. Her zaman para kazandıran bir meslek değildir. Eğer bunları göze alabiliyorsa bu sektöre girmeli-

dirler. Ama sevdikten sonra tüm zorlukların üstesinden gelebilirler. Yani bu işi bir iş olarak değil de bir yaşam tarzı olarak görmelidirler. Bir önceki soruda cevapladığım gibi hayvan almadan bir yıl önce kaba yem üretimini yapmalarını tavsiye ederim. Hayvan sayısına yetecek kadar tarım arazilerinin olması gerekmektedir. Eğer arazileri yok ise hayvanlarına yetecek üretimi yapabileceği arazi kiralamalarını tavsiye ederim.

Birliğimiz ile Ziraat Bankası ile yapılan işbirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Merkez Birliğin böyle bir işbirliği içersinde olduğunu duyduk ancak henüz detaylı bir bilgim yok. Merkez Birliği'nin dolayısıyla İl Birliğinin yapacağı işbirliğinin bizler için çok daha fazla kolaylıklar sağlayacağına inanıyorum.

Araş. Gör. Murat TURAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü

Dr. Öğretim Üyesi Ali Murat TATAR

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Zootečni Bölümü

SİĞİR YETİŞTİRİCİLİĞİNDE KARANTİNA

Dünya Sağlık Örgütüne göre karantina, bulaşıcı bir hastalığa maruz kalan şüpheli durumdaki insan ve hayvanları, hastalığın en uzun kuluçka devresine eşit bir süre kimse ile temas ettirmemek suretiyle alınan tedbirsiz faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Karantina kelimesinin kökeni İtalyancadır. Ekonomisi ticarete dayanan Venedik Cumhuriyetinde, başkent Venedik'e salgın hastalık bulaşmaması için kente gelen gemilerin 40 gün şehir açıklarında denizde bekletilmesi sebebiyle 40 sayısının İtalyancası olan "quaranta" kelimesinden türemiştir.

Hayvancılıkta karantina, uygulandığı yere göre farklı şekillerde ifade edilmektedir. Bu ifadeler şöyledir;

- Hastalıkların yayılmasını önlemek amacıyla hasta hayvanların sağımlardan tecrit edilmesi ve

Şekil 1. Ağız ve dilde şap hastalığı

salgın riskinin tamamen ortadan kalkıncaya kadar hayvan ve hayvan ürünlerinin hareketlerinin durdurulması olayı,

- Bulaşıcı bir hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla, belli bir bölgenin veya yerin kontrol altında tutulup giriş çıkışlarının engellenmesi biçiminde uygulanan sağlık önlemi,
- İşletmeye yeni alınan hayvanların sürüye katılmadan önce gerekli sağlık kontrol ve uygulamaların yapıldığı ve yaklaşık 3-4 hafta tu-

tulduğu yer, olarak tanımlanabilir.

Karantinanın Önemi

Karantina uygulaması kesinlikle göz ardı edilmemesi gereken ve işletmeler için zorunlu bir uygulamadır. Karantina uygulaması ile dışarıdan bulaşma olasılığı olan hastalıkların yayılması engellenmiş olur. Aksi takdirde bulaşıcı hastalıkların sağlam hayvanlara bulaşma riski çok fazladır. Karantina ile hayvanlar arasında yaygın olarak görülen bulaşıcı;

- Solunum yolları hastalıkları
- Meme hastalıkları
- Deri hastalıkları
- Bakteriyel hastalıklar
- Doğuma bağlı hastalıkların önüne geçilebilir.

Karantina Uygulanması Zorunlu Bazı Hastalıklar

Sığır yetiştiriciliğinde görülen bazı bulaşıcı hastalıklar işletmelerde hayvan, hayvandan elde edilen ürün, tedavi ve ilaç masrafları göz önüne alındığında yüksek ekonomik kayba neden olmaktadır.

Bulaşıcı bazı hastalıklar; Şap, Şarbon, Sığır Vebası, Tüberküloz, Brusella.

Şap (Tabak Hastalığı)

Şap hastalığı yüksek ateş, ağızda akıntı, ağızda ve ayaklarda döküntülü yaralarla kendini gösteren bulaşıcı bir hastalıktır. Et ve süt veriminde azalmalara yol açarak büyük ekonomik kayıplara neden olur. Hastalık hasta hayvanların, salya, gaita ve idrarlarıyla bulaşabildiği gibi ahır malzemeleri, yemler, su, kuşlar, rüzgâr ve dışarıdan gelen ziyaretçi ile nakil araçları yoluyla da bulaşabilir. Bu hastalık özellikle ülkeler arası hayvan ticaretini olumsuz etkiler.

Şarbon (Antrax)

İnsanlara da bulaşma riski olan ölümcül hastalığın bulaşma yolu üç şekilde görülmektedir. Birincisi Sindirim yoluyla, su, yem, ot gibi gıdalarla bulaşır. İkincisi deri yoluyla, deride oluşan çizik, sıyrık ve yaralardan mikrobun bulaşması; üçüncü yol ise solunum yoluyla

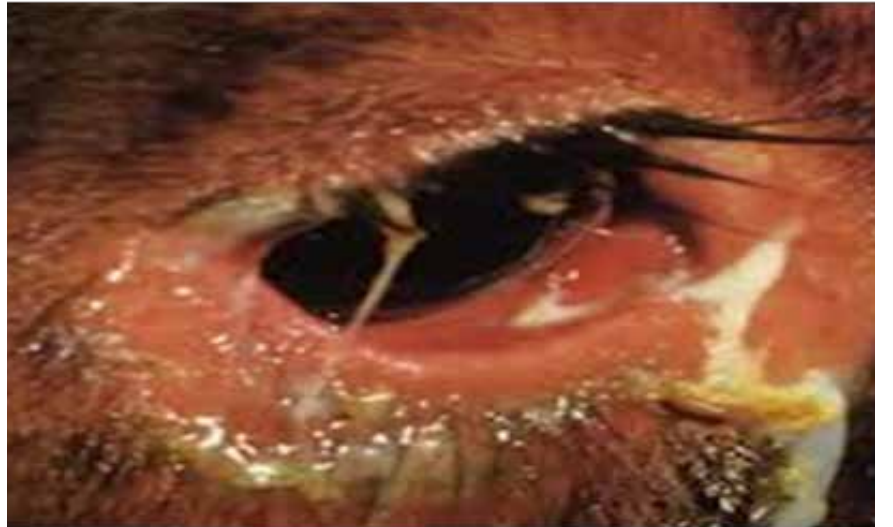
Şekil 2. Şarbon hastalığından karantinaya alınan yerleşim yerinin girişine konulan tabela

ge ise hayvanlarda nadir şekilde görülür.

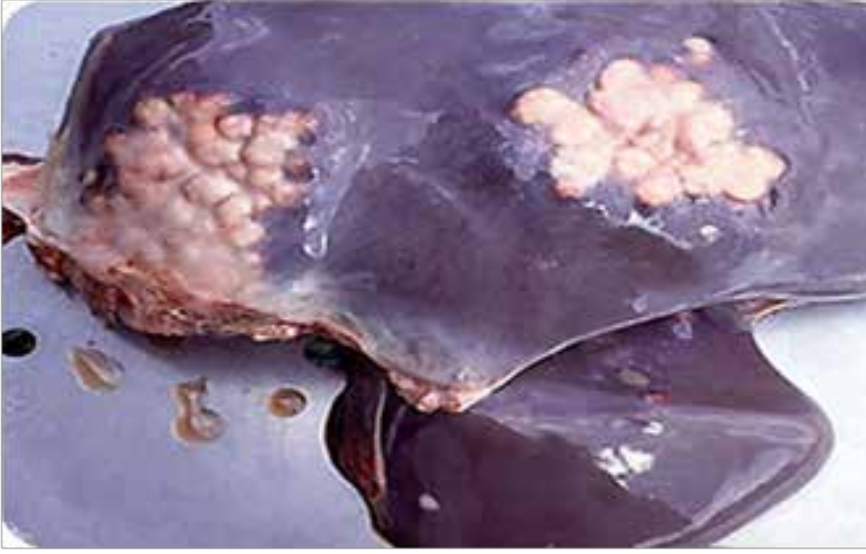
Sığır Vebası (Malkıran, Çor)

Sığır ve mandaların sindirim kanalında yaraların meydana gelmesine neden olarak kanlı ishale yol açan, bulaşıcı ve ölüm oranı yük-

sek bir hastalıktır. Hastalık hasta hayvanların gözyaşı, burun akıntısı, salya ve dışkıları ile temas sonucu diğer hayvanlara bulaşabilir. Yüksek ateş, durgunluk, iştahsızlık, gözlerde kızarıklık ve kanlı ishal bu hastalığın belirtilerindendir.

Şekil 3. Sığır Vebası hastalığı

Şekil 4. Tüberküloz

Tüberküloz

Bulaşıcı bir hastalık olan tüberküloz 5 farklı yolla hayvandan hayvana geçer; Kongenital yolla ; anadan yavruya göbek kordonu ile. Sindirim yoluyla ; yavruların hasta hayvan memesinden süt emmesi ya da bulaşık gıdaların tüketilmesi ile. Solunum yoluyla ; havadaki mikropların alınması ile. Genital yol ile; testisleri tüberkülozlu olan boğaların aşımı ile. Deri yolu ile bulaşma; deride ki yara ve kesiklere temas ile bulaşır.

Brusella

Başta sığır olmak üzere koyun, keçi, at, eşek ve domuz gibi birçok hayvanda yavru atmaya neden olan ve kısırılık yapan bulaşıcı bir hastalıktır. Hasta hayvanlara ait atık yavru, yavru zarlari ve yavru sıvılarının yem, mera ve sulara karışması ile hastalık bir hayvandan diğerine kolayca bulaşır. Hasta hayvanlar süt, üreme organından gelen akıntı, idrar ve dışkı ile bol

miktarda mikrop saçarak hastalığın yayılmasına sebep olurlar. Hasta boğalarda çiftleşme sırasında hastalığı dişi hayvanlara bulaştırır.

Karantina Uygulamaları

Karantina uygulamaları ile hastalıkların yayılmasını önlemekle, hastalıkların getirdiği üretim kayıplarından, ölümlerin ve tedavi masraflarının getirdiği yükümlülüklerden, büyük ekonomik kayıplara uğramanın önüne geçilebilir. Karantina uygulamalarını üç başlıkta görebiliriz. Bunlar;

1. Liman ve Gümrüklerde Karantina Uygulamaları
2. Yöresel ve Bölgesel Karantina Uygulamaları
3. İşletmelerdeki Karantina Uygulamaları

Türkiye’de hayvanlardan ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunulmasını ve bulaşıcı hayvan

hastalıkları ile mücadele esas ve usullerini tespit etmek amacıyla hazırlanan ve 1989 yılında yürürlüğe giren Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği zaman zaman değişiklikler yapılmakla birlikte uygulanmaktadır.

1. Liman ve Gümrüklerde Karantina Uygulamaları

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğinin 29. Maddesi, gemilerde “Hayvan hastalığı veya sebebi belli olmayan hayvan ölümleri gemilerde görülürse hayvan sahipleri, koruyucuları, çobanları, hayvan bakıcıları durumu kaptana bildirmek zorundadırlar. İhbarı alan kaptan gümrük idaresine bildirmek mecburiyetindedir. Gümrük idaresi de bu durumu mahallin en büyük mülki amirine bildirmekle yükümlüdür.”

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğinin 30. Maddesi, trenlerde “Hayvan hastalığı veya sebebi belli olmayan hayvan ölümleri trenlerde görülürse hayvan sahipleri, koruyucuları, çobanları, hayvan bakıcıları durumu istasyon idaresine bildirmek ve ihbarı alan istasyon idaresi mahallin en büyük mülki amirine haber vermekle yükümlüdür.”

Gümrük; gümrüklerde Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğinin 5., 19. ve 31. Maddesi uygulanır.

Madde 5, “Yabancı ülkelerle yapılacak her nevi hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihracı Ba-

kanlık ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tespit edilen gümrük kapılarından yapılır.”

Madde 19, “Tespit edilen gümrük kapıları dışında hududun herhangi bir yerinden veteriner sağlık raporu ile veya raporsuz yurda sokulan hayvanlar bulundukları yerde mahalli mahkeme kararı ile müsaderede edilerek her türlü bakım ve karantina masrafları sahibine ait olmak üzere karantinaya alınır. 21 günlük karantina sonunda hasta ve hastalıktan şüpheli hayvanlar tazminatsız olarak öldürülür ve imha olunur. Sağlam bulunan hayvanlar Maliye ve Gümrük Bakanlığının ilgili mahalli teşkilatına, satılmak üzere teslim edilir.”

Madde 31, “Hayvan hastalığı veya sebebi belli olmayan hayvan ölümleri sınırlarda yahut gümrüklerde görülürse gümrük idaresi mahallin en büyük mülki amirine derhal haber vermekle yükümlüdür.”

Yurt dışından gelip ülkemizden transit olarak geçirilecek hayvanlar için Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğinin 14. Maddesi uygulanır. Buna göre 14. Madde, “Ülkemizden transit geçirilecek hayvan ve hayvan maddeleri için giriş kapılarında hükümet veteriner hekimlerince vize edilen menşe ve veteriner sağlık raporlarını hayvan veya hayvan maddelerinin sahip veya vekilleri ülkeden çıkarken, çıkış kapısındaki hükümet veteriner hekimine göstermek zorundadırlar.” açıklamasını içerir.

2. Yöresel ve Bölgesel Karantina Uygulamaları

Hayvan hastalığı yahut sebebi belli olmayan hayvan ölümleri şehir ve kasabalarda görülürse (Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliğinin 28. Maddesi), hayvan sahipleri, koruyucuları, bakıcıları veya çobanları bu durumu mahallin mülki amirine, belediye başkanına, jandarma karakoluna, polise veya Bakanlık il ve ilçe müdürlüğüne yazılı veya sözlü olarak bildirmekle yükümlüdür.

Bu ve benzeri hayvan sağlığı konusunda gerekli tedbirleri alma ve uygulamaları yerine getirme konusunda Bakanlığın Hayvan Sağlığı ve Karantina Daire Başkanlığı yetkilidir. Başkanlık;

- Hayvan hastalıkları ve zararlıları ile mücadele hizmetlerini yürütmek.
- Hastalıklar ile ilgili ari alanları belirlemek ve bu alanlarla ilgili her türlü tedbiri almak.
- Hayvan hastalıkları ile ilgili acil eylem planlarını yayımlamak ve uygulamak.
- Hayvan hastalık ve zararlılarının yurt içindeki dağılımıyla ilgili verileri toplamak amacıyla hastalığın kontrolü ve eradikasyonu için programlar yapmak, yaptırmak ve izlemek, bu hizmetler ile ilgili veri tabanı oluşturmak, hayvan sağlığı bilgi sistemini kurmak ve kurdurmak, ülke geneline yayılmasını sağlamak.
- Türkiye Milli Zoonoz Komitesi faaliyetlerini yürütmek.
- Hayvan sağlığına yönelik ens-

titü, laboratuvar ve benzeri tesislerin kurulması için teklifte bulunmak, izin vermek, kurulmasını sağlamak, kontrol ve denetimlerini koordine etmek.

- Ülkenin hayvan sağlığı politikaları ve stratejilerinin tespiti için Bakanlık birimleri ve Bakanlık dışı kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- Hayvanların tanımlanması, kayıt altına alınması, bunlara ilişkin veri tabanının oluşturulması ve işletilmesi, numaralandırma, adlandırma, tasma takma gibi işlemlerle tanımlanması ve sağlık kayıtlarının tutulması ile ilgili prensipleri belirlemek, buna yönelik faaliyetleri yapmak ve yaptırmak.
- Hayvansal ürünler ve canlı hayvan nakillerinde uygulanacak kuralları belirlemek, yürütülmesini sağlamak, kontrol ve denetimlerini yapmak ve yaptırmak, gerekli tedbirleri almak, canlı hayvan alım ve satımlarının yapıldığı yerlerin denetimlerini yaptırmak, iç karantina şartlarını belirlemek, veteriner sağlık sertifikası düzenlemek, hayvan hareketlerini kontrol etmek.

gibi görevleri yürütmektedir.

Karantinaya konu hastalıklardan herhangi bir yerde görülmesi durumunda o bölgede giriş çıkışlar engellenir. Durumu belirtmek için yetkililer tarafından (Madde 41) Hastalıklı hayvanlar ile bulaşmadan şüpheli hayvanların, bunların

Şekil 5. Karantinaya alınmış işletme ve bölgeye asılan uyarı levhaları

maddelerinin ve bulaşmaya vasıta olacak eşyanın kordon altından veya tecrit edildikleri yerden çıkarılmalarını önlemek için hastalık sahası tespit edilerek mahalli vasıtalarla ilan olunur. İlan olunan hastalık sahasının hudutlarını belirlemek için giriş-çıkış yerlerine hayvan hastalığının işareti olarak hastalığın adı yazılı levhalar dikilir.

3. Büyükbaş işletmelerinde Karantina Uygulamaları

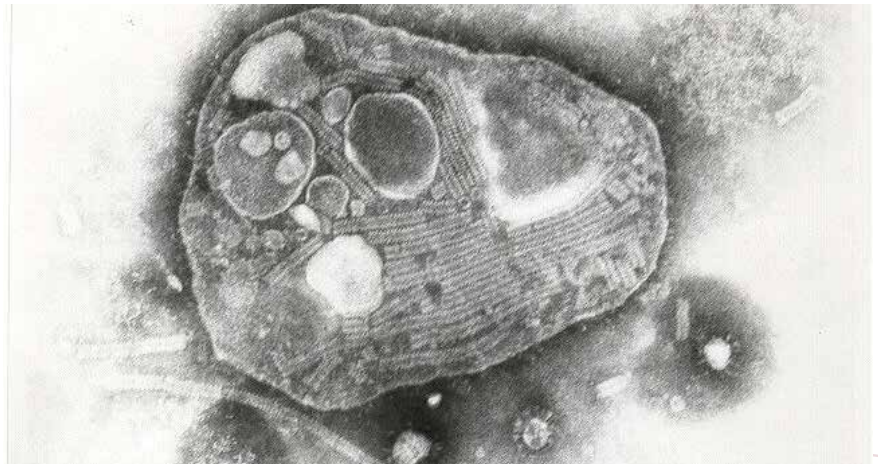
İşletmeler için karantina; pazardan veya diğer çiftliklerden alınan hayvanların belli bir süre tutulduğu çeşitli aşılama ve gerekli tedavi uygulamalarının yapıldığı, esas besi yerinden 300 m ile 5 kilometre uzaklıkta bulunan ayrı bir barınaktır. Karantina uygulaması özellikle büyük kapasiteye sahip çiftliklerde mutlaka yapılmalıdır. Yapılacak olan karantina bölmesi işletme kapasitesine bağlı olarak yaklaşık %20-30'u kadar hayvan kapasiteli bir alan inşa edilmelidir. İşletmenin diğer bölümlerinden bağımsız olan karantina bölümü; hayvanın her türlü ihtiyacını karşılayabilecek ve her türlü müdaha-

lenin rahatlıkla yapılabildiği, yeterli aydınlatmanın olduğu bir mekân olmalıdır. İşletmeye yeni gelen hayvanlar ise geliş sebebi her ne olursa olsun 'giriş kontrolüne' tabii tutulmalıdır. "Giriş kontrolü", hayvanın gelişinden itibaren en az 10 gün içerisinde veteriner hekim tarafından yapılacak muayeneler ve işlemleri kapsar. Bu süre hastalıktan hastalığa değişmekle birlikte sığır vebasında 21 gün, şap ve şarbon hastalığında 15 gün, tüberkülozda 2 ay, sığır brusellozunda 6 ay olarak uygulanmaktadır.

Veteriner hekim hayvanları muayene ederek, hayvanlarda herhangi bir hastalık bulunup bulunmadı-

ğını teşhis eder. Bunun dışında da hayvanlardan kan örnekleri alarak bunları ilgili laboratuvara gönderir. Hasta ya da hastalığından şüpheli olunan hayvanlar derhal sağlam hayvanlardan ayrılmalı, tecrit odasına alınarak, tedavisi bitene kadar orada muhafaza edilmelidir. İşletmelerdeki karantina bölmesi hayvanlar bölmeye alınmadan dezenfekte edilmeli ve gelen hayvanlarda iç ve dış parazit mücadelesi yapılmalıdır.

Karantinaya getirilen hayvanlar kayıt altına alınmalıdır. Bu kayıtlarda bakanlığın öngördüğü kulak numarası (il veya ilçe müdürlüğünün vermiş olduğu), işletmeye ait

kulak numarası, bunlara ek olarak hayvanın canlı ağırlığı, ırk bilgisi ve isteğe bağlı olarak cidago yüksekliği gibi ölçüler de alınmalıdır. Karantina boyunca hayvanlar bölgedeki bulaşıcı hastalıklara karşı aşılamalar yapılmalıdır. İlerleyen dönemlerde kullanılacak rasyona yavaş yavaş alıştırlarak geçiş yapılmalıdır. Bu süre yaklaşık 1 hafta ile 10 gün arasında değişebilir.

KAYNAKLAR

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.8913838.pdf>

World Health Organization, Proceedings And Reports Relating To International Quarantine, Supplement to Official Records No. 63: Eighth World Health Assembly, Cenevre, 1958.

Gill Davies, The Illustrated Timeline of Medicine, The Rosen Publishing, New York, 2012, s. 51.

Johannes Nohl, The Black Death: A

Chronicle of the Plague, Westholme Press, Pennsylvania, 2006, s. 11-33; Philip Ziegler, The Black Death, Sutton Pub. Ltd., Gloucestershire, 1993, s. 10-21; Rosemary Horrox, The Black Death, Manchester University Press, Manchester, 1994, s. 14-30.

Andrew Cliff ve Matthew Smallman-Raynor, Oxford Textbook of Infectious Disease Control: A Geographical Analysis from Medieval Quarantine to Global Eradication, Oxford University Press, Oxford, 2013, s. 2-3.

Francis Aidan Gasquet, Black Death of 1348 and 1349, G. Bell Press, Londra, 1908, s. 14-15; Nohl, a.g.e., s. 18; Ziegler, a.g.e., s. 5, Horrox, a.g.e., s. 9; Joseph B. Byrne, Encyclopedia of Pestilence, Pandemics, and Plagues, Greenwood Press, Londra, 2006, s. 56-57.

Geoffrey Marks, The Medieval Plague: The Black Death of the Middle Ages, Doubleday Company, New York, 1971, s. 2; Lars Bisgaard ve Leif Sondergaard (edit.), Living With The Black Death, University Press of Southern Denmark, Odense, 2009, s. 13; George Vernadsky, Moğullar ve Rusya, Çev. Eşref Bengi Özbilen, Selenge Yayınları, İstanbul, 2007, s. 250.

Lorenzo Del Panta, Le Epidemie Nella Storia Demografica Italiana (XIV-XIX), Loescher, Torino, 1980, s. 112-113; J. F. K. Hecker, The Epidemics of The Middle Ages, Çev. B. G. Babington): University of Pittsburgh Press, Pennsylvania, 1850, s. 21-24; William L. Langer, "The Black Death", Scientific American, C. 210, No. 2, 1964, s. 114; Robert Steven Gottfried, The Black Death: Natural and Human Disaster in Medieval Europe, Macmillan Publishing, Londra, 1985, s. 42-48.

Prof. Dr. Ayhan BAŞTAN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Klinik Bilimler Bölümü

KURUYA ÇIKARTILAN İNEKLERE YAPILMASI GEREKLİ UYGULAMALAR

İnekleri kuruya çıkarmadan önce birtakım muayene, tedavi ve aşı-lama yapılması, izleyen laktasyon döneminde genel sağlık, süt ve döl verimi bakımından önemli kazanımlar sağlar. İnekleri kuruya çıkartır iken:

1. İnekler kuruya çıkarılmadan önce mutlaka gebelik muayenesi yapılmalıdır.

İnekler kuruya çıkarılmadan önce mutlaka gebelik muayenesi yapılmalıdır. Muayenede ineklerin gebe olup olmadığı, fötusun canlılık durumu ve gebe ise gebelik dönemi belirlenmelidir. Bazen kayıt hataları, embriyonik ölüm, abortus veya mumifiye fötüs gibi durumlara bağlı inekler beklenenden daha erken veya geç kuruya çıkarılmakta, bu durumda kuru dönem süresi kısaltmakta veya uzamaktadır.

2. Kuru dönem tedavisi uygulanmalıdır.

Kuru dönemin başı ve sonu meme sağlığı açısından oldukça kritik evrelerdir. Çünkü bu iki dönemde meme içi enfeksiyon riski yüksektir.

Kuru dönem yönetiminde en önemli amaçlardan birisi de doğuma kadar meme loblarını enfeksiyondan korumaktır. Bu amaca ulaşmak için kuru döneme geçişte mevcut olan enfeksiyonu tedavi etmek ve oluşacak yeni meme içi enfeksiyonları önlemek gereklidir.

3. Bazı hastalıklardan korunmak için aşılar yapılmalıdır.

Günümüzde ineklerde süt verimi yönünden önemli kazanımlar sağlanmış, sonucunda da metabolik stres önemli oranda artmıştır. Metabolik ve çevresel stres, ineklerde immun sistemi baskılamakta ve hastalıklara karşı duyarlılık artışına neden olmaktadır. Bu nedenle sürü yönetimi programları içinde aşıların bulunması zorunlu olmuştur. İneklere yapılan aşılar yaşamın ve laktasyonun belirli evrelerinde yapılmaktadır. Birçok aşının belirli bir süre sonra tekrarı gerekmektedir.

Kuruya çıkarılan ineklere aşıların yapılması ile hem anne bazı hastalıklara karşı immünite kazanır hem de kolostrumda antikör titresinde artış olur. Kolostrum antikör düzeylerinin artması ile buzağlar hastalıktan korunur. İneklere kuru dönemde Rota ve Corona Virus, E. coli, Pastorella, Enterotoksemi, IBR (Bovine İnfeksiyöz Trahitis), BVD (Bovine Viral Diyare), PI3 (Parainfluenza 3), BRSV (Bovine Respiratorik Sinsityel Virüs) ve özellikle Gram negatif mastitis patojenlerine karşı aşılanmalıdır. Doğumdan sonra buzağlarda Rota, Corona, E. coli ve Salmonella kaynaklı ishallere sık rastlanır. Bu hastalıklar buzağı ile önemli ekonomik kayıplarına neden olan hastalıklar olup bu hastalıklara karşı koruyucu önlemler mutlaka alınmalıdır. Belirtilen hastalıklara karşı alınacak önlemlerden biri-

si annenin bu patojenlere karşı aşılanmasıdır. Aşılama ile kolosturumda bu patojenlere bağlı hastalığı önleyecek miktarda antikör şekillenir. Doğumdan 2 saat içinde yeterli miktarda kolostrumu içen buzağlar hastalıklara karşı korunmuş olur. İneklere yapılacak Rota ve Corona virüs ile E. coli aşısı kuruya çıkarma zamanı ve doğuma 20 gün, düvelere ise doğuma 60 gün ve 30 gün kala iki kez yapılmalıdır.

Enterotoksemi buzağlarda Clostridium perfringes tip A, B, C, D ve E'nin neden olduğu öldürücü bir hastalıktır. Hastalığın en önemli semptomlarından birisi buzağının kısa sürede ölümü ve abomazumun aşırı gerginliğidir (çünkü bu bakteri aşırı toksin ve gaz oluşumuna neden olur). Buzağları hastalıktan korumak için gebe

ineklerin kuru dönem başında aşılanması, buzağların doğumdan hemen sonra yeterli kolosturum alması ve bir aylık yaşta aşılanması gerekir.

Salmonellozis yetişkin ve buzağlarda doğumdan sonra Salmonella türü bakterilerin neden olduğu, klinik olarak yüksek ateş ve ishal ile seyreden bir hastalıktır. Buzağlarda genellikle dışkı sulu-mükoid içinde fibrin ve kan bulunur. Hastalıktan korunmak için doğum bölmelerinin ve buzağı kulübeletinin temizliği, kolostrumun pastörizasyonu, gebe ineklerin kuru dönem başında ve doğumdan 3-4 hafta iki kez, buzağların ise 3 haftalık yaşta aşılanması gerekir. Buzağıya aşının ilk dozdan 3 hafta sonra tekrarı yapılmalıdır.

Mastitis aşıları ise son yıllarda

mastitis koruma programları içine eklenmiştir. Çünkü kuru dönemde özellikle Gram negatif bakterilere bağlı klinik mastitislere sık rastlanır.

4. Ayak ve tırnak bakımı yapılmalıdır.

Ayak sağlığı genel sağlık, süt ve dölverimi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle sürü yönetimi programlarında ayak sağlığının korunması öncelikli amaçlardan biridir. Ayak sağlığını etkileyen en önemli faktörler: beslenme hataları, sıcaklık stresi ve gezi ile yataklık alanlarının konfor düzeyinin yetersiz olmasıdır. Bu noktalara dikkat edildiğinde ve ayak bakımı düzenli yapıldığında önemli ayak problemleriyle pek karşılaşmaz. İnekler kuruya çıkarıldıktan hemen sonra ayak bakımı yapılmalı, bir problem varsa tedavi edilmeli ve tırnaklar kesilmelidir. Özellikle digital dermatitis ve taban ülseri varsa tedavi edilmelidir. Doğru tırnak kesimi gelecek laktasyon dönemi için önemlidir. Kesilen tırnak kuru dönem süresince ancak yenilenir. Düvelerin tırnak bakımı ise beklenen doğum zamanından 2-3 ay önce yapılmalıdır.

5. Vücut kondüsyon skoru kontrol edilmelidir.

Kuruya çıkartılan ineklerin vücut kondüsyon skoru kontrol edilerek kayıt altına alınmalıdır. Çünkü kuru dönem başı ve sonrasında vücut kondüsyon skorunun karşılaştırılması, kuru dönem yönetimi hakkında bilgi verecektir.

Kuruya çıkarken vücut skoru (VKS) yüksek inekler önceden zayıflatılmalı, zayıf ineklere ise kilo alacak şekilde bir besleme planı yapılmalıdır (VKS 2.5'in altındaki ineklerin günlük tükettikleri yem miktarı %20 artırılmalıdır). Kuru dönemdeki inekler buzağı ve genel sağlık için ihtiyaç duyulan miktarda enerji, protein ve mineral madde içeren rasyonla beslenmelidir.

Kuru dönem beslemesi, gerekli vücut kondisyon skorunu doğuma kadar koruyacak şekilde yapılmalıdır (inek doğuma bu vücut kondisyon skoruyla girmelidir). Vücut kondisyonunun korunması doğumdan sonra inek ve buzağı sağlığı açısından önemlidir. Doğum zamanı vücut kondisyon skoru 3.0-3.25'ten yüksek veya düşük ineklerde güç doğum, yavru zararlarının atılmaması, hipokalsemi, prolapsus uteri, metritis, mastitis, ketozis gibi hastalıklarla sık karşılaşmaktadır.

6. Beslenmeye dikkat edilmelidir.

Kurudaki inekler genellikle uzak kuru dönem (ilk 40 gün) ve yakın kuru dönem (son 20 gün) diye gruplandırılmaktadır. Eğer sürüdeki inek sayısı gruplandırmaya uygun değilse, negatif DCAD rasyonla beslenen tek bir grup yapılabilir. Uzak dönem grubundaki ineklerin rasyonlarında protein ve enerji oranı düşüktür ve uygun düzeyde lifli maddeler (kaba yem, ağırlık tahıl sapı) bulunmaktadır. Oysa bu dönemdeki ineklerin ras-

yonlarında enerji oranı aşamalı olarak arttırılmalıdır. Aynı şekilde rasyon ham protein oranı da arttırılmalıdır (kuru dönem başında %10 iken son dönemde %12-13'e çıkarılmalıdır, çünkü bu dönemde fetal büyüme oldukça hızlıdır). Aynı zamanda yakın kuru dönemdeki ineklere süt yemi verilmelidir ve uzak gruba oranla yemdeki metabolize protein ve enerji oranı yüksek olmalıdır. Bu grup ineklerde enerji, protein ve lifli maddeler oranı düşük olursa doğumdan sonra genel sağlık, süt ve döl verimi olumsuz etkilenir. Yakın kuru dönem grubundaki inekler hipokalsemiden korumak mısır silajı ve tahıl gibi potasyum oranı düşük kaba yemlerle beslenmelidir.. Yemlik alanlarının büyüklüğü yeterli genişlikte olmalı ve inekler burada sıkışık olmamalıdır. Her inek için bir kafa kilidi olmalı, eğer kuru dönemdeki inek bölmelerinde kafa kilit sistemi yoksa büyük cüsseli ırklar için yemlik alanının hacmi 80 cm, Jerseyler için 70 cm olmalıdır. Genel kural 8 inek için 10 kafa kilidi bulunmasıdır. Yetersiz yemlik alanı hacmi veya sıkışık gruplarda, ineklerden bazıları daha az yem tüketeceğinden negatif enerji dengesine girecektir.

7. Kuru dönemdeki ineklerde sıcaklık stresinin etkisi azaltılmalıdır.

Kuru dönemde sıcaklık stresi altındaki ineklerde meme dokusu yeterince gelişmez ve bu durumda izleyen laktasyon döneminde süt üretim kapasitesi azalır. Bu

nedenle kuru dönemdeki ineklerin barınaklarında sıcaklık stresinin etkisini azaltacak gölgelik, fan ve fısıkiye sistemi bulunmalıdır. Çalışma sonuçlarında yaz aylarında serinletilen ineklerin her gün 5 litre daha fazla süt ürettikleri belirtilmiştir.

8. Doğuma yakın sosyal, çevresel ve metabolik stresin etkileri azaltılmalıdır.

Her türlü stres ineklerin yem tüketimini azaltır, immun sistemi zayıflatır ve doğuma yakın dönemde genel sağlık ve verimliliği olumsuz etkiler. Bu nedenle yemlik ve yatma alanlarının genişliği, konforu iyi olmalı ve doğuma yakın grup değişiklikleri stresin en az olacağı şekilde yapılmalıdır.

9. Meme başı derisi bakteri sayısını azaltacak önlemler alınmalıdır.

Kuru dönem başı ve sonu mastitislerin en sık şekillendiği dönem olup, bu dönemlerde oluşabilecek mastitisleri önlemek için birtakım önlemler alınmalıdır. Bu önlemlerden birisi çevre yönetimidir. Kirli çevre şartları meme başı derisi bakteri yükünü ve sonucunda mastitis riskini arttırmaktadır. Bu nedenle kuru dönemdeki ineklerin bulunduğu çevre temiz ve kuru olmalıdır. Kirli ve ıslak çevre şartları meme başının çevresel streptokok ve koliform bakteri yükünü önemli oranda arttırmaktadır. İneklerin yaşam alanlarında çevresel bakterilerin sayısını azaltmak, yeni enfeksiyon olasılığını azaltır. Özellikle kış mevsiminde

ineklerin çamur veya yaş yerlerde yatması veya yazın gölgelik alanlarda kalabalık gruplar halinde bulunması çevresel bakteri yükünü arttırdığından yeni meme içi enfeksiyon riski yüksek olmaktadır.

10. Güç doğumu önlemek için bazı yönetsel önlemler alınmalıdır.

Bir işletmede güç doğum oranı <5% olmalıdır. Güç doğumun inek ve buzağı üzerine birçok olumsuz etkisi vardır. O nedenle güç doğum olasılığını azaltmak için kuru dönemde bazı yönetsel önlemler alınmalıdır. Bu önlemler: ineklerin barınma alanlarında konfor sağlanması, stresin azaltılması ve doğumun başlamasıyla birlikte ineklerin özel doğum bölümlerine alınmasıdır.

BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK TAKVİMİ

Birçok bölgede hayvanlar ahırda olduğu için ahırların bakımı önemlidir. Ahırlar temizlenmeli, havalandırılmalı, hastalıklarla mücadele için önlemler alınmalıdır.

Uygun hava koşullarında hayvanlar ahır dışına çıkarılır. Ahır içi temizlenip %3'lük sodalı sıcak su ile yıkanır.

Rutubetli, temizlenmemiş taban ve toprak zeminlerin birçok mikroorganizmaların çoğalmalarına ortam hazırladığı ne bunların hayvanların sağlık durumlarının bozulmasına neden olduğu bilincine varılarak, diğer işler bittiğinde derhal ahır temizlenip, zemine yataklık serilir. (Sap, saman, talaş gibi yataklıklar aynı zamanda hayvanlarda ısı kaybını da önler.)

Kanatlı ve eklem bacaklı zararlılar, kış aylarında alçak basınçlı ve sıcak ahırlarda saklanırlar. Pencere, kapı ve vantilasyon yolu ile hava değiştirilir ve bu yolla zararlıların ahırda yerleşmeleri engellenir.

Hayvanlar içeri alınırken ısı kontrolü yapılmalıdır. Hayvanların fizyolojik uyum sağlamaları için iç ve dış ısı arasında fazla bir fark olmamalıdır.

Özellikle tüberküloz, paratüberküloz testleri ile brucellosis yönünden serolojik yoklamalar ve mastitis taraması yapılır.

Hayvan hastalıklarına karşı koruyucu aşılar yapılır. 4-8 aylık dişi danalara S.19 aşısı doğumları yaklaşan sığırlara septisemi aşısı yapılır. Bütün sığırlara nokra için paraziter ilaçlama uygulanır.

Sığırların yeşil yem ihtiyaçları silaj yemler veya hayvan pancarı ile karşılanmaya başlanır.

Hayvanların kışlık yem, ot ve yataklık muhafaza yerleri, kar ve yağmur suları girmeyecek şekilde, kapalı tutulur. Bu konuda, gerektiğinde ahır tavanı çatı aralığından faydalanılabilir.

Hayvanların kızgınlıkları takip edilerek, suni tohumlama işlemi için veteriner hekime haber verilir.

Verim kontrolleri düzenli şekilde yapılır.

Doğum yapacak inekler, doğumlarına iki ay kala sütten kesilerek kuruya alınır.

Doğum yapacak sığırlar ayrı bir bölüme alınır, hasta hayvan varsa derhal tedavisi yapılır.

Yıl sonunda mali hesaplar çıkarılır.

genTÜRK®

HOLSTEIN IRKI GENTÜRK BOĞALARIMIZ

ALPASLAN

BEREKET

ÇELİK

GİRAY

KAHYA

KILIÇASLAN

MERCAN

TUNÇ

ÜSTÜN

YILMAZ

YÖRÜKEFE

EMEKLERİNİZ YARINLARIMIZDAN EKSİK OLMASIN

tarsim.gov.tr

0850 250 82 77